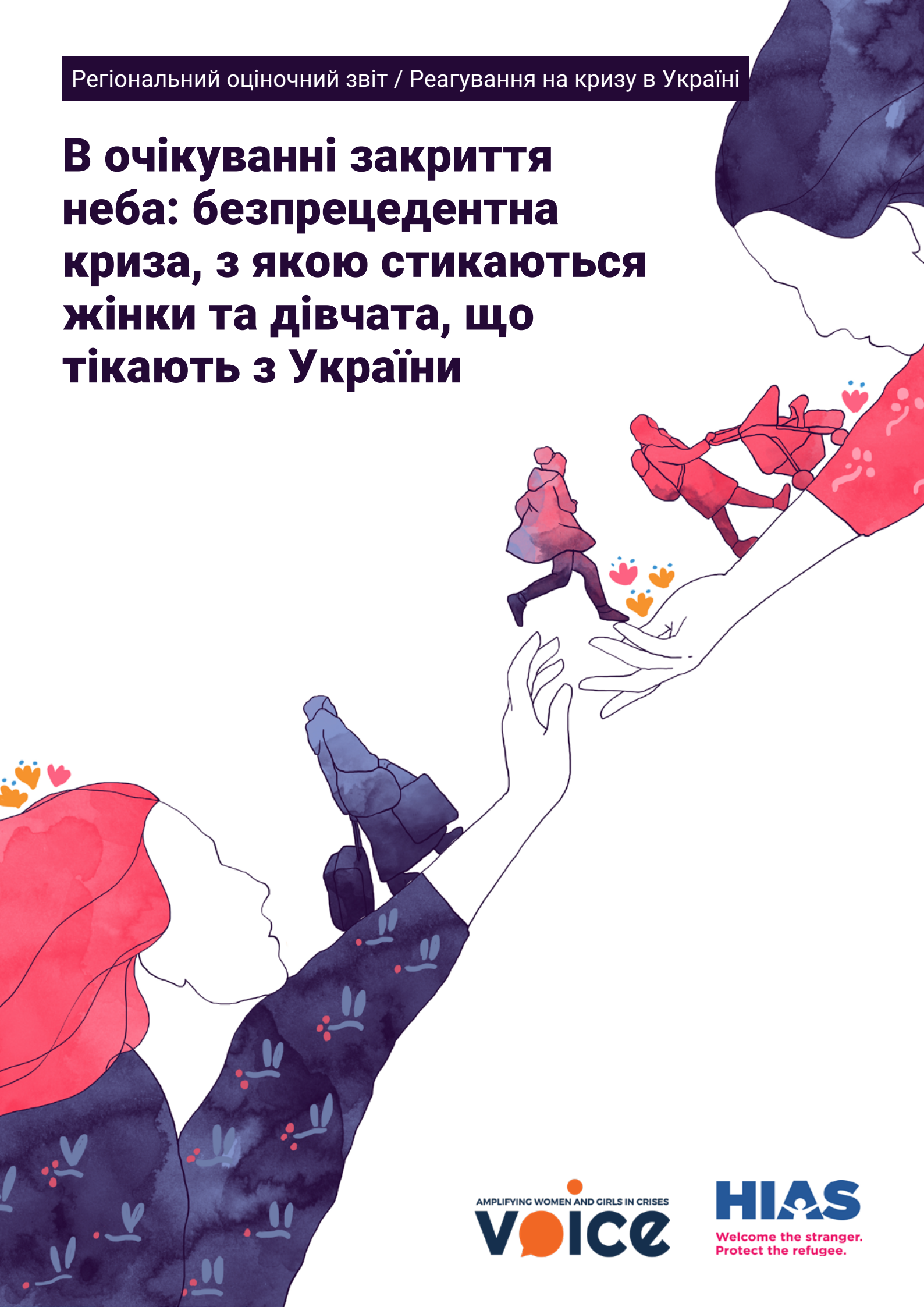

В очікуванні закриття неба: безпрецедентна криза, з якою стикаються жінки та дівчата, що тікають з України

Подяки

По-перше, ми дякуємо жінкам і дівчатам-лідеркам, які поділилися своїми думками й досвідом для проведення цього оцінювання. Саме заради їхньої свободи ми виконуємо цю роботу. Ми існуємо для них. Ми повинні намагатися зробити світ кращим для них. Ми присвячуємо цю серію звітів їхній відданості й наполегливості в умовах цієї кризи й сподіваємося, що вірно представили їхні точки зору та пріоритети. Можемо запевнити, що ми працювали з найглибшою повагою, любов'ю та солідарністю до наших сестер-активісток.

Учасниці VOICE також хотіли б подякувати нашим партнеркам, спонсоркам і прихильницям за підтримку. Товариство допомоги єврейським іммігрантам (HIAS) було ключовим партнером під час розробки оцінки й надавало найбільшу фінансову підтримку. Щедрими спонсорами також були UJA Federation і CARE USA.

Ми раді продемонструвати результати роботи групи оцінювання VOICE, у яку входять: Крістен Кім Барт (Kristen Kim Bart), Тетяна Герасимова, Мішель Жірд (Michelle Girard), Анна Хвиль, Менді Марш (Mendy Marsh), Хелен Перрі (Helen Perry), Келлі Шон Джозеф (Kelly Shawn Joseph), Яна Товпеко й Ніно Угрехелідзе. Створення цього звіту також підтримали Шаріфа Абдул Азіз (Sharifa Abdul Aziz), Джош Чаффі (Josh Chaffin), Анастасія Чеботарьова, Роан Коутрі (Roan Coughtry), Кірстен Дімовіц (Kirsten Dimovitz), Вірджинія Гарсія Болівар (Virginia García Bolívar), Ірина Новак, Еллісон Перкінс (Ellyson Perkins), Мухайо Портманн (Mukhayo Portmann), Айзат Шакієва й Зоріца Скакун (Zorica Skakun). Ми дякуємо Ірен Семпере (Irene Sempere), Єлені Ячімович (Jelena Jaćimović), Крістіні Кетцнер (Christina Ketzner), Хуаніті Кастаньо (Juanita Castaño) та EPS Studio за візуальні матеріали й оформлення звіту. Нарешті, ми вдячні за далекоглядне керівництво Робін Якер (Robyn Yaker) із HIAS, а також Кваме Боате (Kwame Boate), Мелоні Дуглас (Melonee Douglas), Наталі Лем (Natalie Lam), Хайді Леманн (Heidi Lehmann), Рапахель Маркус (Rapahel Marcus), Джесіці Піз (Jessica Reese) і Лорі Вайс (Laura Weiss).

Абревіатури

- ▶ **КЛЗ** – Клінічне лікування зґвалтувань
- ▶ **ОГС** – Організація громадянського суспільства
- ▶ **ГВД** – Грошова та ваучерна допомога
- ▶ **ВимПО** – Вимушено переміщена особа
- ▶ **ДФГ** – Дискусія у фокус-групові
- ▶ **ГЗН** – Гендерно зумовлене насильство
- ▶ **МПК** – Міжвідомча постійна комісія
- ▶ **ВПО** – Внутрішньо переміщена особа
- ▶ **МНУО** – Міжнародна неурядова організація
- ▶ **НБІП** – Насильство з боку інтимного партнера
- ▶ **ІКІ** – Інтерв'ю з ключовим інформатором
- ▶ **ЛГБТК(ІА+)** – Лесбійки, геї, бісексуалки та бісексуали, транс-люди, квір/ті, що не визначилися, інтерсексуалки та інтерсексуали, асексуалки та асексуали/союзни_ці, плюс
- ▶ **ПЗПСП** – Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка
- ▶ **НТ** – Непродовольчий товар
- ▶ **НУО** – Неурядова організація
- ▶ **УКГС** – Управління ООН з координації гуманітарних справ
- ▶ **ППД** – Перша психологічна допомога
- ▶ **ЗСЕН** – Захист від сексуальної експлуатації та насильства
- ▶ **ПСП** – Психосоціальна підтримка
- ▶ **ЦРБ** – Центр розміщення біжен_ок
- ▶ **СЕН** – Сексуальна експлуатація та насильство
- ▶ **СРЗ** – Сексуальне та репродуктивне здоров'я
- ▶ **УВКБ** – Управління Верховного комісара ООН у справах біжен_ок
- ▶ **ННЖД** – Насильство над жінками та дівчатами
- ▶ **ВСГ** – Вода, санітарія та гігієна
- ▶ **ООЖ** – Організація, очолювана жінками

Звернення VOICE

Під час нашого швидкого оцінювання ситуації в Україні й п'яти прикордонних країнах ми чули, як жінки, які втекли від війни, кажуть, що їхні дочки подорослішали занадто рано. Ми були свідками ризиків, з якими вони стикаються – бути проданими для сексуальної експлуатації чи примусової праці або просто зникнути. Ми бачили втомлених волонтерок, які активно працювали з першого дня війни, приймаючи переселенок за власний кошт без жодного фінансування. Ми навіть вислухали сім'ї біженок, які планують повернутися в Україну, зону активних бойових дій, тому що сусідні країни тепер виглядають «переповненими».

Нами керують принципи надання гуманітарної допомоги – житла, їжі й води, охорони здоров'я, освіти та захисту від повсюдного насильства, з яким стикаються жінки й дівчата. Багато активісток зверталися до нас із проханням про допомогу з доставкою зброї та боєприпасів в Україну, щоб припинити вплив війни на жіночі тіла. Це суперечить нашій нейтральній ролі гуманітарних працівниць. Але ми визнаємо важливу роль жінок військових, які стоять на передовій спротиву, а також багатьох жінок, які возять медичні засоби, продукти харчування, паливо й інші товари першої необхідності через кордон України.

На боротьбу з кризою надходять безпрецедентні об'єми грошей. Однак міжнародні «гаранти», які взяли на себе багато глобальних зобов'язань щодо захисту прав жінок і дівчат у надзвичайних ситуаціях, знову зазнають невдачі. Хоча жінки складають більшість тих, хто безпосередньо надає допомогу та страждає від війни, на їхні точки зору та підходи до вирішення проблем не зважають. Ми повинні прислухатися та слідувати за їхніми організаціями.

Під час модних заходів у Нью-Йорку та Женеві великі міжнародні організації гуманітарного сектору обіцяли «локалізувати» свою роботу, надаючи більше коштів місцевим організаціям та ініціативам і відмовившись від повного контролю іноземців над тим, як витрачаються гроші. Зараз настав час виконати цю обіцянку. Організаціям, очолюваним жінками, потрібно довіряти й надавати гнучке довгострокове фінансування через партнерство, яке ґрунтується на довірі та повазі до їхнього компетенції та знання місцевої специфіки. Ми переосмислюємо систему допомоги, яку розробляють і якою керують ті самі жінки та дівчата, для яких вона призначена. Приєднуйтеся до нас, щоб допомогти їм створити її.

Менді Марш (Mendy Marsh), виконавча директорка VOICE

— Зміст

I.	АНОТАЦІЯ	7
-----------	-----------------	----------

II.	ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ	11
------------	-----------------------------	-----------

III.	ПАРТНЕРСТВО МІЖ VOICE І HIAS НА ПІДТРИМКУ ОРГАНІЗАЦІЙ ІЗ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК	15
A.	Про організацію VOICE	16
B.	Про організацію HIAS	17
C.	Про партнерство	18
D.	Наша діяльність: огляд системи оцінювання	18
E.	Обмеження	21

IV.	ВИСНОВКИ РЕГІОНАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ	22
A.	Потреби й ризики для жіночих організацій, груп і колективів	24
B.	Торгівля людьми й інші ризики ГЗН	27
C.	Ризики, пов'язані з притулками та житлом на довгий період й нестачею продовольства	31
D.	Грошова допомога, засоби до існування й доступ до гідної роботи	33
E.	Доступ до перевіреної інформації	34
F.	Доступ до послуг першочергової необхідності	35
G.	Подвійна дискримінація певних верств населення	37

V.	РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ШЛЯХИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ	39
1.	Забезпечити ґендерно-чутливі заходи гуманітарної допомоги, що підтримують жіночі рухи в регіоні	40
2.	Виконати зобов'язання щодо локалізації, передавши повноваження організаціям, очолюваним жінками	43
3.	Усунути прогалини в захисті жінок і дітей	48
4.	Покращити доступ до послуг першочергової необхідності	52

VI.	ДОДАТКИ	59
▶	Посилання на доповіді по кожній країні	60
▶	Посилання на листівки	60
▶	Ключові терміни	61

I. Анотація

«Ми чекаємо, доки закриють небо, а потім повернемося» — говорить українка на дискусії у фокус-групі в Польщі

З моменту повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року спостерігається приголомшлива кількість переміщених осіб — 12,8 мільйона. Понад 5 мільйонів людей втекли з України, і майже 8 мільйонів стали внутрішніми переселенцями.¹ Це найбільша криза біженства в регіоні з часів Другої світової війни.

Під час будь-якого збройного конфлікту рівень насильства чоловіків над жінками й дівчатами (ННЖД) завжди швидко зростає та залишається високим протягом тривалого часу й після припинення бойових дій. Війна в Україні триває, і регіон зіштовхується з безпрецедентною кризою біженців, більшість з яких складають жінки і діти. Як і всі війни, ця війна ведеться на тілах цих жінок і дівчат. Задokumentовано сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом — гвалтування українок російськими солдатами. Жіночі організації в Україні повідомляють, що насильство в сім'ях також зростає. Разом із зростаючою потребою в документуванні воєнних злочинів необхідно переконатися, щоб всі особи, які пережили воєнні злочини, домашнє насильство й інші форми насильства над жінками і дівчатами, отримали необхідну медичну та психосоціальну підтримку. Заходи, яких вживають для протидії ГЗН, наразі є абсолютно недостатніми. Стратегічний

¹ [«Україна: мільйони переселенців травмовані й терміново потребують допомоги», — кажуть експерти](#). Управління Верховного комісара ООН з прав людини, 5 травня 2022 р.

наступ на права жінок у Східній Європі створив кризу для жінок і дівчат задовго до початку війни, а тепер посилює ризики, з якими вони стикаються під час війни.

По всьому регіону існує мережа організацій із захисту прав жінок і організацій громадянського суспільства (ОГС). Намагаючись підтримувати досягнення гендерної рівності у світі в умовах все більш поширених реакційних нападів на права жінок, ці організації вже давно реагують на потреби жінок і дівчат. З перших днів війни ці організації почали підтримувати внутрішньо переміщених осіб (ВПО) і вимушено переміщених осіб (ВимПО),² знову в умовах жахливого недофінансування.

Завдяки своїм знанням і досвіду ці організації та групи мають найбільшу компетенцію для створення рішень, які терміново потрібні дівчатам і жінкам. Це спричинило величезний тиск на багато організацій із захисту прав жінок, стурбованих своєю спроможністю продовжувати виконувати свою основну діяльність із захисту жінок і вразливих верств населення своєї країни на додаток до гуманітарних заходів із захисту біженців.

Місцеві неурядові організації (НУО) й організації із захисту прав жінок потребують постійного, гнучкого та довгострокового фінансування, щоб збільшити свої можливості й продовжити роботу в регіоні. Натомість між компетентними місцевими організаціями і ініціативами

² Термін «вимушено переміщені особи» (ВимПО, або вимушені мігранти), що використовується тут, є недосконалим і охоплює ВимПО та осіб, які шукають притулку, а також деяких економічних мігрантів. Деякі іноземці, які проживають у сусідніх з Україною країнах, технічно є економічними мігрантами, а не біженцями або прохачами притулку; однак це не зовсім однозначний термін і він залежить від того, чи був їхній переїзд зумовлений втратою засобів до існування у зв'язку з конфліктом або іншими факторами.

та міжнародними гуманітарними агенціями розвиваються нерівноправні вертикальні відносини, незважаючи на такі стандарти, як «Велика угода» Всесвітнього гуманітарного саміту та її зобов'язання щодо «локалізації» гуманітарної діяльності, Основні зобов'язання щодо жінок і дівчат і «Рекомендації щодо застосування оперативних заходів у боротьбі з гендерно зумовленим насильством в гуманітарних ситуаціях» МПК ООН. Цей несправедливий підхід виключає організації із захисту прав жінок із структур координації гуманітарної допомоги та в кінцевому підсумку нехтує жінками і дівчатами, з якими не консультуються під час планування допомоги.

У рамках партнерства з HIAS організація VOICE провела чотиритижневе експрес-оцінювання в Україні та п'яти сусідніх країнах (Угорщина, Молдова, Польща, Румунія та Словаччина), щоб з'ясувати потреби жінок і дівчат, які постраждали від війни в Україні, а також потреби організацій із захисту прав жінок і груп, які допомагають постраждалим у цій надзвичайній ситуації.

Оцінювання виявило високий ризик торгівлі людьми й сексуальної експлуатації та насильства (СЕН), а також пов'язаного з конфліктом сексуального насильства, домашнього насильства й інших форм гендерно зумовленого насильства (ГЗН). Ми виявили також ризики для безпеки жінок та дівчат, пов'язані з необхідністю шукати нове місце проживання й надто високі ціни на житло (що часто підвищує ризик роботи в експлуататорських умовах), відсутність доступу до засобів до існування та грошової допомоги, а також недостатній доступ до достовірної інформації. Загалом, переміщені особи в усьому регіоні не мають доступу до послуг у сфері протидії ГЗН, охорони репродуктивного здоров'я та психосоціальної підтримки, а спільноти ром_

ів і ЛГБТК(IA+) стикаються з додатковими небезпеками через дискримінацію, з якою вони зіштовхуються.

Щоб гуманітарні заходи були ефективними, вони повинні зосереджуватися на потребах жінок і дівчат, а також ризиках безпеки, з якими вони стикаються. Детальні рекомендації щодо загальнорегіональних заходів наведено в кінці цього звіту. Серед головних пріоритетів:

► **Забезпечити гендерно-чутливі гуманітарні заходи допомоги, що підтримують жіночі рухи в регіоні.**

Зобов'язання підтримувати досягнення в сфері гендерної рівності попередніх десятиліть для жінок і дівчат має бути в основі всіх програм для внутрішньо переміщених осіб в Україні й ВимПО в усіх сусідніх країнах, і необхідно забезпечити рішучу відповідь на неминучу патріархальну реакцію.

► **Виконувати зобов'язання щодо локалізації, передавши повноваження організаціям, очолюваним жінками.**

Програма локалізації зосереджена на розширенні доступу місцевих організацій та ініціатив до міжнародного гуманітарного фінансування, партнерства, координаційних просторів і розбудови потенціалу.³ Локалізація є одним із ключових кроків до захисту прав жінок і дівчат у надзвичайних ситуаціях, оскільки реагування місцевих жінок часто більш доречно й ефективне.

► **Усунути прогалини в захисті жінок і дітей.** Враховуючи безпрецедентний рівень фінансування, який було витрачено на цю допомогу, а також високий рівень гуманітарного доступу до сусідніх країн,

³ Робільярд, Сабіна та ін. «Локалізація: оглядовий звіт». Публікація Міжнародного центру Файнштейна, Університет Тафтса, грудень 2021 року. <https://fic.tufts.edu/publication-item/localization-a-landscape-report/>.

надзвичайно важливо, щоб основні життєво важливі заходи, детально описані далі у звіті, були пріоритетними й посилювалися.

► **Покращити доступ до послуг першочергової необхідності.** Оскільки відсутність доступу до послуг першочергової необхідності й життєво важливих послуг, безпосередньо збільшує ризики для безпеки, всі організації та ініціативи повинні вжити заходів, щоб задовольнити потреби ВимПО під час їхнього прийому та інтеграції, зокрема потреби в медичній допомозі, психосоціальній підтримці, безпечному житлі, грошовій і ваучерній допомозі, наданні їм засобів до існування та освіти.

II. Довідкова інформація

Карта України

З моменту повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року 12,8 мільйона україн_ок були змушені покинути свої домівки. Понад 5 мільйонів людей стали біжен_ками, і майже 8 мільйонів були змушені переселитися всередині України.⁴ Оскільки активний конфлікт триває вже майже три місяці, стає все більш очевидним, що ця гостра криза стане затяжною. У той час як процеси й процедури реагування на надзвичайну ситуацію були запроваджені в сусідніх країнах, щоб надавати предмети та послуги першої необхідності людям, які рятуються від війни, численні оцінювання різноманітних організацій виявили великі прогалини в послугах і безпрецедентний

⁴ «Україна: мільйони переселенців травмовані й терміново потребують допомоги», — кажуть експерти. Управління Верховного комісара ООН з прав людини, 5 травня 2022 р. <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/05/ukraine-millions-displaced-traumatised-and-urgently-need-help-say-experts>.

ризик торгівлі людьми та інших форм гендерно зумовленого насильства (ГЗН).⁵ Здебільшого ситуативна допомога без урахування гендерного аспекту, яка зараз надається в Україні та у навколишніх країнах, не може задовольнити основні потреби й забезпечити безпеку внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Україні, вимушено переміщених осіб (ВимПО),⁶ в сусідніх країнах і громад, що їх приймають, у всьому регіоні.

⁵ *Експрес-оцінка: вплив війни в Україні на жіночі організації громадянського суспільства*, Жінки ООН, 22 березня 2022 року.

⁶ Термін «вимушено переміщені особи» (ВимПО, або вимушені мігранти), що використовується тут, є недосконалим і охоплює ВимПО й осіб, які шукають притулку, а також деяких економічних мігрантів. Деякі іноземці, які проживають у сусідніх з Україною країнах, технічно є економічними мігрантами, а не біженцями або прохачами притулку; однак це не зовсім однозначний термін і він залежить від того, чи був їхній переїзд зумовлений втратою засобів до існування у зв'язку з конфліктом або іншими факторами.

«Ми з першого дня війни кричимо, що нам потрібно захистити жінок і дівчат, і ніхто нас не слухає» — представниця місцевої ГО в Словаччині

У кожному збройному конфлікті насильство чоловіків над жінками й дівчатами (ННЖД) швидко зростає та залишається на високому рівні ще довгий час після припинення бойових дій. Через призов українських чоловіків і заборону виїзду з України чоловікам віком від 18 до 60 років жінки й діти були змушені тікати самі. І хоча сусідні країни ставляться до них привітно, для жінок і дітей, які залишають рідну країну, залишається багато ризиків. У той час як у першій хвилі внутрішньо переміщених осіб і вимушено переміщених осіб були переважно ті, хто мав достатньо коштів для переїзду, зараз ситуація виглядає значно більш драматично, а глобальна спільнота не готова задовольнити потреби цих людей, що зростають з ходом війни. Заходи з запобігання гендерно зумовленому насильству наразі є абсолютно недостатніми. Стан справ погіршує те, що досить тривалий реакціоністський наступ на права жінок у Східній Європі створив кризу для жінок і дівчат задовго до початку війни, а тепер посилює ризики, з якими вони стикаються під час поточної надзвичайної ситуації.

Організації із захисту прав жінок у регіоні задовольняють потреби вимушено переміщених жінок і дівчат від початку війни, і мають найбільшу компетенцію для розробки необхідних рішень. На противагу цьому розвивається знайома структура: нерівноправні вертикальні стосунки між компетентними місцевими організаціями та

ініціативами й міжнародними гуманітарними агенціями. Така схема завжди виявляється неефективною щодо жінок і дівчат, навіть за власними стандартами цих агенцій. Міжнародні неурядові організації (МНУ) й Організація Об'єднаних Націй (ООН) не виконують своїх зобов'язань щодо «локалізації» допомоги. Незважаючи на зростаючі заклики й зобов'язання щодо прийняття рішень на місцевому рівні,⁷ гуманітарний сектор все ще рідко залучає жіночі організації до виконання програм і вирішення конфліктів під час надзвичайних ситуацій.⁸ Жінки й дівчата відсторонені від структур з координації гуманітарної діяльності, при цьому від організацій із захисту прав жінок очікують, що вони докладатимуть більше зусиль, ніж будь-коли раніше, в умовах незначного додаткового фінансування або ж взагалі без нього. Часто реактивне фінансування з боку міжнародної спільноти відірване від існуючих фінансових реалій у регіоні й ігнорує життєвий досвід жінок, дівчат і організацій, які вони очолюють, що представляє серйозні ризики для жіночих рухів.

Гуманітарні суб'єкти, спонсори, уряди й багатосторонні агенції докладають усе більше зусиль задля допомоги в Україні та в усій Східній Європі. Окрім того, стало зрозумілим, що існує потреба у широкомасштабних гуманітарних зусиллях у цій складній ситуації. Примітно, що фінансування гуманітарної діяльності, пов'язаної із війною в Україні, набагато перевищує фінансування у подібних випадках у минулому, тож підтримка була величезною.

⁷ Cornish, Lisa. "Calls for women's leadership in humanitarian responses". DEVEX, 18 June 2018, <https://www.devex.com/news/calls-for-women-s-leadership-in-humanitarian-responses-92937>.

⁸ Alexander, Jessica, and Josie Rozzelle. "Is Ukraine's Aid Bonanza Coming at the Expense of Other Crises?" *The New Humanitarian*, 22 Apr. 2022, www.thenewhumanitarian.org/analysis/2022/03/24/ukraine-aid-funding-media-other-crises.

24 березня 2022 року США оголосили, що пожертвують 1 мільярд доларів на допомогу країнам Європи в прийомі біженок та біженців з України.⁹ Це на додаток до 1,1 мільярда доларів, які спочатку пообіцяли країни-донори для підтримки гуманітарної діяльності в Україні¹⁰ (100 % якої було профінансовано),¹¹ а також 550 мільйонів доларів на міжвідомчі потреби для регіонального плану допомоги біженцям. 25 квітня ООН опублікувала оновлений Екстрений заклик, в якому закликає виділити 2,25 мільярда доларів США для надання допомоги й захисту майже дев'яти мільйонам людей¹² (станом на 14 травня профінансовано 58,5 %) і 1,85 мільярда доларів США на регіональну допомогу біженкам та біженцям¹³ (лише 16,2 % з цієї суми було профінансовано за допомогою цього плану). Єдиним іншим планом реагування/зверненням ООН у 2022 році, який досяг 50 % від цільового фінансування, є допомога Мадагаскару – профінансовано 97,1 % (62,7 мільйона доларів США), за ним слідує Лівія, для якої виділено 45 % (33,9 мільйона доларів США).¹⁴ Україна також є найбільшим одержувачем механізму швидкого реагування ООН – він передбачає виділення понад 60 мільйонів доларів США

(наступним найбільшим одержувачем є Республіка Судан).¹⁵

Однак ці кошти не потрапляють до організацій із захисту прав жінок, і ці організації не залучаються до визначення пріоритетності програм щодо протидії ГЗН, що, на жаль, підсилює один із найбільших наявних недоліків гуманітарної системи – нездатність фінансувати гуманітарну діяльність та визначити пріоритети таким чином, щоб забезпечити особливий захист потреб жінок і дівчат, що є абсолютно життєво необхідним. Доступ до їжі, житла й медичних послуг, безумовно, рятує життя, але запобігання й припинення згвалтувань, торгівлі людьми, домашнього насильства теж рятує життя, і все ж такі заходи фінансуються набагато менше.¹⁶ Організації із захисту прав жінок повідомляють міжнародній спільноті, що їм потрібно для підтримки й захисту жінок і дівчат, але кошти не надходять. Настав час, щоб міжнародна спільнота дотримувалася своїх зобов'язань і усвідомила, що без зосередження на потребах жінок і дівчат і їх захисту ніколи не вдасться досягти цілей гуманітарної допомоги.

⁹ "Flash Appeal Ukraine." The United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), 1 Mar. 2022.

¹⁰ "Ukraine Flash Appeal 2022." *Ukraine Flash Appeal 2022 | Financial Tracking Service*, 6 May 2022, <https://fts.unocha.org/appeals/1102/summary>.

¹¹ "Humanitarians Seek \$2.25 Billion for Ukraine Response | UN News." *United Nations*, United Nations, 25 Apr. 2022, <https://news.un.org/en/story/2022/04/1116882>.

¹² "Ukraine Situation Regional Refugee Response Plan. March-December 2022" Regional Refugee Response Plan for the Ukraine Situation. *UNHCR*. April 25, 2022. https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Ukraine%20situation-RRP%20plan%20and%20flash%20appeal-March-December-2022_1.pdf.

¹³ "Appeals and response plans 2022". *Financial Tracking Service*, <https://fts.unocha.org/appeals/overview/2022>. Accessed 14 May 2022.

¹⁴ "Allocations by country". *United Nations Central Emergency Response Fund*, <https://cerf.un.org/what-we-do/allocation-by-country>. Accessed 14 May 2022.

¹⁵ VOICE and International Rescue Committee, 2019. *Where's the Money? How the Humanitarian System is Failing to Fund an End of Violence against Women and Girls*. <https://www.rescue.org/sites/default/files/document/3854/whereisthemoneyfinalfinal.pdf>.

¹⁶ VOICE and International Rescue Committee, 2019. *Where's the Money? How the Humanitarian System is Failing to Fund an End of Violence against Women and Girls*. <https://www.rescue.org/sites/default/files/document/3854/whereisthemoneyfinalfinal.pdf>.

III. Партнерство між VOICE і HIAS на підтримку організацій із захисту прав жінок

А. Про організацію VOICE

VOICE вважає, що гуманітарний сектор має виконати свою обіцянку щодо захисту жінок та дівчат, і що самі жінки й дівчата мають очолити цю революцію. Наразі ми стикаємося з одним з найдавніших і найпоширеніших у світі видів порушень прав людини — насильством над жінками та дівчатами. Ми кидаємо виклик традиційним та неефективним методам боротьби з ННЖД у надзвичайних гуманітарних ситуаціях, застосовуючи перевірений ресурс, який критично мало використовується: лідерство самих жінок та дівчат.

Підхід VOICE, що ґрунтується на досвіді з захисту прав жінок, пропонує нові методи, необхідні для подолання насильства над жінками та дівчатами. Ми працюємо над тим, щоб створити світ, у якому дівчата й жінки

будуть шанованими лідерками в питаннях розробки та впровадження рішень, щодо викорінення насильства — як у своїх власних громадах, так і у владних інституціях. Кінцевою метою VOICE є збільшення прямого фінансування місцевих жіночих організацій та їхніх рішень, спрямованих на подолання насильства. Ми допомагаємо задовольняти потреби організацій, очолюваних жінками та дівчатами, в дедалі більшій кількості країн, включаючи Афганістан, Бангладеш, Колумбію, Угорщину, Ірак, Молдову, М'янму, Пакистан, Польщу, Румунію, Словаччину, Південний Судан, Сирію, Україну, США, Венесуелу та Ємен.

Експрес-оцінювання, описане в цьому звіті, є частиною ширшої реакції VOICE на війну в Україні, яка включає:

- ▶ індивідуальний і адаптований до контексту супровід і підтримку потенціалу

місцевих організацій із захисту прав жінок та ЛГБТК(IA+), у тому числі зареєстрованих і незареєстрованих груп;

- ▶ підтримку руху для сприяння міжрегіональній координації, співпраці, колективній розробці стратегії та політичного порядку денного, взаємному навчанню й розв'язанню проблем;

- ▶ благодійну правозахисну діяльність із метою передачі більш якісного фінансування безпосередньо в розпорядження місцевих організацій і колективів, а також перенесення стратегій благодійної допомоги на феміністичні рухи й рухи за гендерну справедливість;

- ▶ невеликі гранти на швидке реагування на кризу для ініціатив та організацій із захисту прав жінок, які реалізуються для усунення наслідків війни;

- ▶ встановлення безпосереднього зв'язку між реагуванням на лінії фронту й доступним на цей момент філантропічним фінансуванням шляхом надання супроводу спонсорам і співпраці зі спонсорами в ролі стратегічного радника на місці;

- ▶ координацію між місцевими організаціями, міжнародними неурядовими організаціями, філантропами, агентствами ООН і корпораціями за потреби;

- ▶ документування й збільшення підтримки місцевої гуманітарної діяльності, успішних стратегій і керівництва, впровадженого місцевими організаціями та ініціативами, які безпосередньо надають допомогу постраждалим.

Ключовим елементом роботи VOICE, зокрема під час кризи в Україні, є розбудова глобальної мережі місцевих експертко-практикинь, готових керувати гуманітарною

допомогою у своїх громадах. Наша робота з цими організаціями та ініціативами посилить їхній голос і лідерство, сприятиме їхнім зусиллям із правозахисної та гуманітарної діяльності й допоможе отримати визнання та повагу, на які вони заслуговують. VOICE створює тривалі стосунки з групами, з якими ми працюємо. Ці відносини не припиняються, коли ситуація більше не визначається як кризова. Ми працювали в регіоні до кризи, і ми продовжуватимемо залишатися в регіоні протягом тривалого терміну, щоб задовольнити потреби в захисті прав українських жінок, супроводжувати передові організації із захисту прав жінок і ЛГБТК(IA+), а також сприяти структурним змінам для жінок і дівчат.

В. Про організацію HIAS

HIAS – міжнародна єврейська гуманітарна організація, яка надає життєво важливі послуги біженкам та біженцям і особам, які шукають притулку. HIAS вже понад 130 років допомагає вимушено переміщеним особам знайти дах над головою, безпеку й сприятливі умови. Сьогодні HIAS працює в понад 17 країнах. Організація реагує на війну в Україні у рамках своїх ключових програм з економічної інтеграції, психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, правового захисту, а також запобігання і реагування на ГЗН з акцентом на насильство щодо жінок і дівчат, а також осіб, що ідентифікують себе як ЛГБТК(IA+).

HIAS вважає, що примусово переміщені жінки, дівчата й особи, які ідентифікують себе як ЛГБТК(IA+), мають право без насильства й утисків реалізувати свій потенціал і користуватися правами людини та іншими правами, закріпленими у законодавстві. Використовуючи підхід, орієнтований на постраждалих, HIAS

надає пріоритет голосам і потребам постраждалих і тих, хто непропорційно сильно постраждав від ГЗН – жінок та дівчат. Фінансування виділене HIAS на підтримку цього оцінювання й подальшого партнерства є лише одним із способів виконання зобов'язань щодо локалізації, та зобов'язань перед жінками та дівчатами щодо лідерства організацій із захисту прав жінок і громадянського суспільства.

С. Про партнерство

VOICE і HIAS мають спільну концепцію підтримки організацій із захисту прав жінок та жіночих груп у всьому регіоні, спрямовану на надання гуманітарної допомоги Україні.

Мета партнерства полягає в тому, щоб допомагати організаціям із захисту прав жінок, місцевим організаціям громадянського суспільства (ОГС) та ініціативам сформувавши чітку концепцію надання гуманітарної допомоги, яка визнає та враховує виключний вплив гуманітарної

кризи на жінок, дівчат та інші різноманітні групи ризику.

Важливо, щоб гуманітарні дії – як у масштабах України, так і на регіональному рівні – ґрунтувалися на досягненнях у сфері гендерної рівності й розширенні прав та можливостей жінок, українських та регіональних активісток із захисту прав жінок, а також очолюваних жінками груп та ОГС.

Окрім надання прямої підтримки місцевим організаціям, HIAS та VOICE разом продовжуватимуть відстоювати необхідність підтримки жіночих організацій за рахунок нецільових кризових фондів.

Д. Наша діяльність: огляд системи оцінювання

У березні й квітні 2022 року команда оцінювання VOICE працювала у всій Східній Європі, щоб зрозуміти нагальні потреби українських жінок, дівчат і ЛГБТК(ІА+) спільнот і задовольнити їх, зосередившись на боротьбі з різноманітними формами насильства, із якими вони стикаються під час війни та кризи, доступності об'єктів і послуг, юридичній документації та загальному відчутті безпеки.

Команда також намагалася зрозуміти й задовольнити в режимі реального часу потреби організацій із захисту прав жінок, ОГС та інших груп, які перебувають на передовій у цій надзвичайній ситуації.

Підхід VOICE до цього оцінювання ґрунтується на передовій міжнародній практиці та зосереджений на підтримці жіночих організацій з нашої мережі. Наша увага до жіночих організацій обумовлена усвідомленням того, що ці організації

завжди першими реагують і реагуватимуть на кризові ситуації, а також мають найбільш інноваційні й своєчасні рішення для усунення ризиків, на які наражаються жінки та дівчата.

Система експрес-оцінювання була розроблена й реалізовувалася активістками та спеціалістками з боротьби з ННЖД і захисту прав жінок зі Східної Європи та України, досвідченими технічними спеціалістками з протидії гендерно зумовленому насильству в умовах надзвичайних ситуацій, спеціалістками з медицини конфліктів/фельдшерками з досвідом у сфері охорони статевого й репродуктивного здоров'я, спеціалістками й активістками з захисту прав ЛГБТК(IA+), спеціалісткою із стабілізації психологічних травм, членкинями керівництва VOICE, у тому числі виконавчою директоркою і директоркою з питань реагування в надзвичайних ситуаціях. Ця динамічна група об'єднала міжнародний, регіональний та місцевий досвід і знання, володіючи мовами та маючи глибокі зв'язки з Україною та Східною Європою, побудовані на основі роботи VOICE у регіоні, а також прикладного й унікального досвіду експертної групи.

У період з 25 березня по 15 квітня команди VOICE з двох-трьох осіб провели особисті місії в Угорщині, Молдові, Польщі, Румунії та Словаччині. В Україні всі заходи з оцінювання здійснювались дистанційно задля безпеки персоналу й організацій-учасниць.

До оцінювання увійшли наступні елементи:

► **Зіставлення суб'єктів.** Організація VOICE ідентифікувала та визначила ключові організації та ініціативи, які надають послуги, пов'язані з ГЗН та суміжними проблемами. У тому числі, у перелік увійшли жіночі організації, групи правозахисниць, пункти медичної допомоги, спеціаліст_ки

із психічного здоров'я, психосоціальної підтримки та першої психологічної допомоги, а також притулки для жінок у надзвичайній ситуації. Крім того, VOICE розглянула безпекові ризики та перестороги, пов'язані з житлом, готівкою, доступом до хорошої та гідної роботи, а також обміном інформацією та доступом до цифрових технологій, забезпечуючи наскрізний і багатосекторний підхід.

► **Інтерв'ю з ключовими інформаторками.**

З членкинями жіночих організацій, працівницями на місцях, місцевими неурядовими організаціями (НУО), представницями агенцій ООН, внутрішньо переміщеними особами й біженками та біженцями проводилися особисті та дистанційні інтерв'ю. На основі інтерв'ю оцінювались потреби жінок та дівчат та доступ до життєво необхідних послуг, які стосуються протидії ГНЗ. Дистанційні ІКІ проводилися по всій Україні за допомогою стандартизованого методологічного підходу, який складався з коротких дзвінків. На дзвінках інтерв'юерки дізнавались поточний стан справ у жінок та дівчат, а також організацій, які очолюють роботу в ключових сферах, визначених для потенційного втручання.

► **Спостереження на місцях.** За допомогою інструментів, розроблених і адаптованих VOICE, здійснювались структуровані спостереження в неофіційних поселеннях й містах, де скупчуються переміщені особи – зокрема на вокзалах, автостанціях, пунктах реєстрації, видачі готівки й перетину кордону, 72-годинних транзитних притулках і приватному житлі – з акцентом на оцінку конкретних ризиків для жінок та дівчат щодо різних форм насильства, а також доступності послуг.

► **Дискусії у фокус-групах.** У тих ситуаціях, коли це було актуально й безпечно, для збору інформації про потреби жінок, дівчат та

жіночих організацій, аналізу ризиків, з якими вони зіштовхуються, проводилися дискусії у фокус-групах із залученням вимушено переміщених осіб з України, волонтерок і представниць української діаспори.

Загалом у шести країнах було проведено 141 інтерв'ю з ключовими інформаторками й 15 дискусій у фокус-групах. Команда VOICE проводила оцінювання українською, польською та російською мовами. Уся передана інформація мала конфіденційний характер, що відповідає принципу «Не нашкодь».

Питання оцінювання були зосереджені на таких напрямках:

- ▶ проблеми жінок і дівчат на прикордонних переходах і під час переїзду;
- ▶ загальні проблеми безпеки в їх поточному місці перебування;
- ▶ будь-яка дискримінація, якої зазнають певні групи;
- ▶ ризики ГЗН для жінок і дівчат (включаючи сексуальну експлуатацію та насильство);
- ▶ наявність і доступність засобів і послуг;
- ▶ доступ до грошової допомоги та її розподілу, а також рівень фінансових ресурсів, що залишилися;
- ▶ притулки й приватні помешкання, а також ризики та проблеми, пов'язані з ними;
- ▶ юридична документація та доступ до юридичних послуг;
- ▶ доступ до медичних послуг, зокрема медичного обслуговування з питань сексуального й репродуктивного здоров'я, як-от клінічного ведення постраждалих від зґвалтування, абортів, допологового і післяпологового догляду;
- ▶ доступ до хорошої та гідної роботи;
- ▶ наявність мовних бар'єрів для отримання послуг.

Е. Обмеження

Через необхідність швидко зібрати дані в умовах складного та мінливого середовища, оцінювання ставило на меті швидко визначити ґаґальні потреби. Не слід розглядати оцінювання у якості комплексного аналізу ризиків і потреб. Оцінювання мало обмеження в часі та перестороги через питання безпеки та захищеності. Підхід базувався на дотриманні етичних норм, через що інтерв'ю та обговорення іноді не проводилися. У багатьох випадках рівень видимої травми був таким, що ставити різні питання щодо захисту було б неетично. Зрештою, в регіоні було складно отримати інформацію, і хоча офіційні цифри та дані були співставлено з іншими даними, знайти послідовні й надійні джерела інформації було практично неможливо.

Під час інтерв'ю в п'яти прикордонних країнах (Угорщина, Польща, Румунія, Молдова та Словаччина) вимушено переміщені українські жінки часто не хотіли ділитися чи «скаржитися» і натомість висловлювали вдячність за підтримку. У зв'язку з цим виникає питання про те, чи повідомляли жінки про випадки та ризики насильства.

IV. Висновки регіонального оцінювання

У цьому звіті детально описано загальні висновки, спільні для більшості або всіх країн, включених до шести експрес-оцінювань, проведених VOICE (Угорщина, Молдова, Польща, Румунія, Словаччина та Україна). [Для кожної країни доступні додаткові звіти про оцінювання](#), у яких наведено більш глибокі висновки для конкретної країни.

Складність цих дій вимагає від міжнародної спільноти вийти за межі часто спрощеного гуманітарного дискурсу про ГЗН і почати по-іншому ставитися до влади, насильства, привілеїв чоловіків, створення руху опору й зцілення. Як і в інших частинах цього звіту, розділ з висновками ґрунтується на інтерсекційному феміністському аналізі насильства через призму пригнічення жінок, і розумінні того, як воно перетинається з расою, антисемітизмом,

класом, сексуальною орієнтацією та гендерною ідентичністю. Навряд чи можна заперечувати, що за три місяці після початку війни в Україні – надавши допомогу більш ніж 2 мільйонам людей, 90 % з яких жінки та діти – уповноважені органи (в тому числі МНОУ та ООН) не зуміли виконати власні глобальні зобов'язання щодо локалізації гуманітарної допомоги та численні зобов'язання перед жінками та дівчатами, зокрема щодо систематичного створення механізмів планування та управління наданням їм допомоги з урахуванням їхньої точки зору, на всіх етапах циклу гуманітарних програм. Важливо, щоб міжнародна спільнота усвідомлювала, на які компроміси доведеться й надалі йти жінкам, обираючи між власною безпекою й добробутом та здатністю задовольнити свої базові потреби, якщо не будуть вжиті термінові заходи.

А. Потреби й ризики для жіночих організацій, груп і колективів

З першого дня кризи більшість жіночих організацій, ОГС і місцевих НУО першими надавали підтримку й послуги внутрішньо та примусово переміщеним особам до прибуття міжнародних агентств. Навіть до війни організації у всьому регіоні працювали в складних фінансових і оперативних умовах. Багато з цих груп зараз розширили або змінили свою діяльність у відповідь на війну й кризу, пов'язану з переміщенням населення. Щоб працювати ефективно, їх необхідно включити в планування гуманітарного реагування й забезпечити гнучким основним фінансуванням, яке відповідало б їхнім потребам і забезпечувало б їхнє постійне існування та здатність надалі надавати послуги своїм цільовим громадам.

«В Угорщині жінки роками зазнавали утисків просто через свою стать, а тепер увага міжнародної спільноти прикута виключно до ВимПО з України, в той час, як угорські жінки роками били на сполох, благаючи про допомогу в захисті їхніх прав» – місцеві організації із захисту прав жінок

«Жіночі організації [в Угорщині] вже тривалий час задихаються» – місцева організація з захисту прав жінок

Цей регіон був кризовим для прав жінок до війни

Ще до війни організації в регіоні зіштовхувалися із значними проблемами. 10–15 років тому майже все прогресивне фінансування було виведено з регіону; як результат, багато організацій (і жіночих організацій зокрема) перейшли в стан бездіяльності або стали більш орієнтованими на окремі проекти. В Угорщині, наприклад, за останнє десятиліття кількість людей, які займаються правозахисною роботою, значно скоротилася через антидемократичну риторику та дії уряду. Фінансування феміністичних ініціатив і жіночих організацій було скорочено, незважаючи на те, що навантаження на них, як і тиск від середовища, зросло. У Польщі громадянське суспільство активно працює над широким спектром питань соціальної справедливості у світлі урядової політики, що змушує боротися за права й проти скорочення простору для дій ОГС. Працюючи в умовах постійного тиску на права людини з боку уряду, релігійних і реакційних сил, місцеві феміністки й активістки за гендерну справедливість, особливо ті, які виступають за права на аборти та права ЛГБТК(ІА+), стають мішенями для переслідувань, цензури й насильства. У Словаччині нещодавній рух проти прав жінок призвів до значного збільшення кількості роботи для багатьох організацій по всій країні, особливо тих, що надають підтримку особам, які пережили домашнє насильство. У всьому регіоні через COVID-19 виникло додаткове навантаження на організації, які надають послуги жінкам, які зазнали насильства. Через ці вже існуючі проблеми більшість жіночих організацій, ОГС і місцевих НУО не мають достатнього фінансування й працюють у режимі виживання, а персонал піддається високому ризику вигорання.

«Це впливає на ситуацію [на те, як ми виконуємо нашу роботу], тому що ми виснажені. Дуже виснажливо утримувати фронт»

— ІКІ з лідеркою жіночої організації в Словаччині

В умовах нинішньої кризи організації, які знаходяться на передовій реагування, стикаються з низкою проблем фінансування, які загрожують їхній здатності ефективно надавати допомогу. Криза продовжується, і фінансування дедалі більше фокусується на допомозі біженкам та біженцям без належної уваги до загальних операційних витрат, які потрібні організаціям для підтримки своєї цілісності й самого існування. Можливості використання багатьох із наявних коштів також обмежені, що позбавляє організації можливості самостійно визначити, як найкраще реагувати на потреби переміщених осіб, які постійно й швидко змінюються. Замість багаторічного гнучкого фінансування, якого потребують місцеві

організації, очолювані жінками та дівчатами, що й так перевантажені завданнями, вони змушені ганятися за грантами, які покривають витрати лише на період від одного до трьох місяців гуманітарної роботи, до якої вони не підготовлені,¹⁷ що зрештою відволікає їх від їхньої головної місії.

«Ми, жінки, які залишаються в Україні, є не лише жертвами, ми також і бійчині, ми активно чинимо опір й захищаємося. Нам потрібна допомога. Якщо є намір допомогти нам, важливо прийняти наше посередництво» — представниця української організації із захисту прав жінок

Багато НУО скаржаться на виснажливі процеси подачі пропозицій і заявок, а також на адміністративний тягар складання звітності для спонсорів, через що персоналу доводиться витратити дорогоцінний час на виконання цієї функції. Групи в Україні повідомляють, що донори вимагають обтяжливої «звичайної» звітності й належної обачності, що дуже важко забезпечити в умовах війни. Наприклад, деякі організації із захисту прав жінок не мають доступу до своїх офісів і файлів через інтенсивні бомбардування й обмежену мобільність. Відсутність довгострокового фінансування, складні бюрократичні процедури й те, що організації із захисту прав жінок розглядають як відсутність довіри та прислухання з боку донорів, змушують організації працювати на межі

¹⁷ Слід визнати, що криза біженців у регіоні не є чимось новим, беручи до уваги переміщення населення, викликане попереднім конфліктом в Україні у 2014 році, і масштабне переміщення населення, спричинене конфліктом у Сирії в 2015 році.

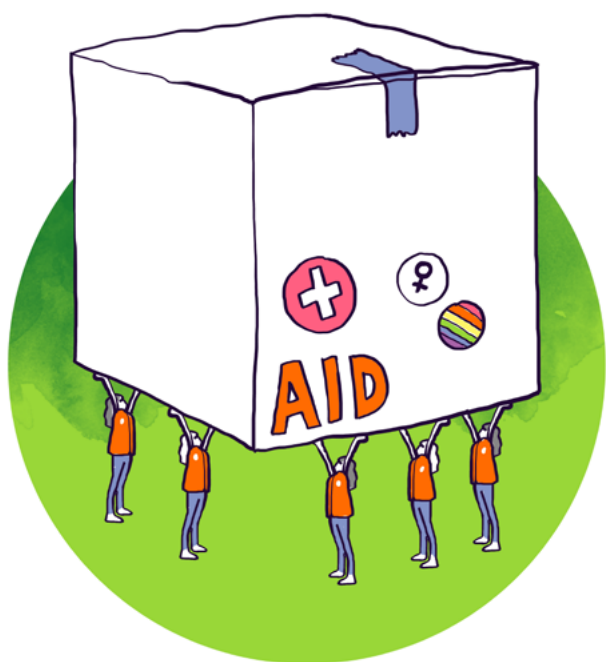
їхніх можливостей і посилюють вигорання співробітниць. У відповідь на питання про МНУО кілька молдавських організацій із захисту прав жінок пояснили, що вони краще відмовляться від фінансування, щоб їх не «експлуатували й не відволікали від початкової місії та роботи».

«Давні донори, які є нашими партнерами, спростили свої правила й положення [через конфлікт], допомагали нам з документами та перевіряли, чи не потрібно нам щось. Вони слідували за тим, чи живі ми. Інші донори просто надсилали листи, вимагаючи негайно надіслати їм звіти з документами. Можливо вони думають, що ми маємо доступ до свого офісу й можемо продовжувати працювати, як зазвичай»

— говорить представниця української організації із захисту прав жінок

Незважаючи на великий досвід роботи на місцях, місцеві організації із захисту прав жінок мають мало можливостей брати участь у формуванні гуманітарної допомоги. Звична несправедлива й гендерно зумовлена динаміка розгортається між організаціями та ініціативами, що надають професійну гуманітарну допомогу, місцевими постачальниками послуг і постраждалим населенням. Замість створення партнерських відносин, які ґрунтуються на місцевому досвіді та знаннях, гуманітарний сектор знову створює паралельні процеси, які витісняють або відштовхують місцевих активіст_ок, зокрема організації із захисту прав жінок.

«Я здобула ступінь магістра з міжнародних відносин, але я не розумію, що відбувається на цих зустрічах» — лідерка організації із захисту прав жінок у Кракові

Жіночі групи й інших де-факто гуманітарних працівниць не питали, які ролі вони хотіли б відігравати в якості партнерів у гуманітарній діяльності, а перешкоди для їхньої участі в прийнятті рішень не були усунені. Наприклад, молдавські організації із захисту прав жінок налагодили відносини з правоохоронцями й брали участь у проведенні для них навчання з протидії торгівлі людьми, однак їх не запросили на консультації та не включили в навчальні заняття, заплановані міжнародними НУО. В Угорщині організації із захисту прав жінок із підозрою ставляться до великих неурядових організацій, пов'язаних з урядом — так званих «ДОНДО», — звинувачуючи їх у проникненні до простору, який має займати

громадянське суспільство, і поглинанні ресурсів, що й так є обмеженими.

«Ми зіткнулися з критичним ставленням до семінарів [нашої місцевої НУО] з боку МНУО, які приходять зі своїми ідеальними рішеннями, які неможливі в реальній ситуації в цій країні. [Замість цього] нам потрібно, щоб міжнародна спільнота спонукала наш уряд надати доступ до цих послуг»

— ІКІ з місцевою НУО в Словаччині

Деякі організації із захисту прав жінок занепокоєні, чи зможуть вони й надалі вести свою основну програмну діяльність — надавати допомогу жінкам і вразливим верствам населення з власної країни — в той час, як зараз велика увага приділяється ВимПО. У Словаччині деякі організації із захисту прав жінок прямо вирішили не реагувати на кризу біжен_ок, посилаючись на такі причини, як наявна велика кількість справ, відсутність організацій, що надають послуги громадам, які приймають біженок, відсутність україномовних співробітниць в їхніх командах і дефіцит кадрів загалом.

«Я щодня отримую від 50 до 100 дзвінків щодо біженок та біженців і намагаюся допомогти, але не знаю, скільки ще я можу так продовжувати»

— у сльозах розповідає представниця міської ради у Польщі

Незважаючи на ці обмеження, організації із захисту прав жінок по всьому регіону надають життєво необхідні послуги і розробляють інноваційні моделі надання послуг. У Молдові організації із захисту прав жінок розробляють програми для впровадження мобільних систем реєстрації випадків ГЗН і мобільні підрозділи захисту від торгівлі людьми на кордонах. В Україні організації із захисту прав жінок і громадянське суспільство за останні вісім років побудували надійні системи взаємодопомоги, які функціонують задля підтримки внутрішньо переміщених жінок та дівчат. Організації із захисту прав жінок і місцеві ініціативи значною мірою залежать від цих систем. Робота, яку виконують ці групи, особливо важлива, оскільки відсутність гуманітарних коридорів вимагає від організацій виконувати більшість програм уже всередині країни. Ці місцеві організації можуть отримати доступ до територій, куди більшість МНУО не можуть дістатися. Також вони добре знають критично важливі для ефективного надання послуг мережі всередині України.

В. Торгівля людьми й інші ризики ГЗН

Для жінок та дівчат існує високий ризик стати жертвами торгівлі людьми, примусової праці, сексуальної експлуатації та насильства (СЕН) у всьому регіоні, особливо на прикордонних територіях, куди ВимПО тікають від війни.

Торгівля людьми

Команда з оцінки дізналася від волонтерок, ключових організацій з боротьби з торгівлею людьми, представни_ць ООН, МНУО й інших ключових інформаторок про поточні видимі

ризика торгівлі людьми та спостерігала спроби торгівлі людьми в Україні та в усіх п'яти сусідніх із нею країнах. Самі членкині групи, що проводили оцінювання, також помітили значні ризики в кожній країні, зокрема людей на прикордонних переходах зі знаками про безкоштовний проїзд і проживання.

Те, наскільки спонтанно було організовано поточні заходи реагування на кризу та те, наскільки ці заходи залежать від діяльності волонтер_ок, дуже спрощує можливості для вчинення злочинів торгівцями людьми.

Волонтер_ок зазвичай щиро хвалять за те, що вони пропонують допомогу з реєстрацією, транспортуванням, житлом і за інші послуги. Завдяки такому висвітленню в ЗМІ, торговець людьми може видати себе за безкорисливу людину, яка надає підтримку.

Залежність уряду й НУО від волонтер_ок є серйозним ризиком, оскільки вони не завжди проходять перевірку чи необхідну підготовку. У реєстраційному офісі, де жінки можуть стояти в черзі годинами, «волонтери» просили надати особисті дані й інформацію. Це свідчить про необхідність у наданні професійних послуг, ретельній перевірці персоналу, послугах перекладачок і забезпеченні супроводу. Багато організацій на прикордонних пунктах і в притулках повідомляли, що бачили водіїв-чоловіків, які пропонували поїздки саме жінкам. Вони бачили, як сім'ї сідають у неперевірені транспортні засоби й виїжджають у невідомих напрямках. У більшості притулків, які відвідала група з оцінювання, не спостерігалось заходів контролю за відвідувач_ами або заходів захисту для ВимПО, що полегшувало проникнення зловмисників.

«Я бачу потенційну загрозу торгівлі людьми всюди»

— румунська експертка із боротьби з торгівлею людьми

Деякі ОГС і міста запровадили незначні заходи контролю, щоб боротися з ризиками торгівлі людьми на кордонах, однак вони часто залежать від місця розташування, не мають офіційних чи письмових угод і центральної координації. Наприклад, уздовж кордону в Словаччині існує система, в межах якої волонтерки, що пройшли мінімальну підготовку, перевіряють мобільні телефони жінок та дівчат на предмет ризиків торгівлі людьми. Однак це не обов'язкова функція. У Румунії активіст_ки доклали зусиль для систематизації діяльності з протидії торгівлі людьми й експлуатації шляхом реєстрації волонтерок, організацій і тих, хто надає транспортні послуги. Однак виникло багато невідповідностей, які знижували загальну ефективність. Крім того, процес реєстрації не включає перевірку біографічних даних. Також проводиться робота з надання біжен_кам вичерпної інформації про ризики торгівлі людьми й доступу до основних послуг. Незважаючи на доступність цієї інформації, організації із захисту жінок кажуть, що без постійних психосоціальних і захисних послуг жінки й дівчата залишаються вразливими.

Ризик експлуатації та торгівлі людьми також значний і всередині країни. Приватне житло для ВимПО (див. розділ «Притулки, постійне житло й ризики нестачі продовольства» нижче) є сферою особливо гострого ризику. У багатьох місцях пропозиції притулку в приватних помешканнях можуть бути прикриттям для торгівлі людьми й аб'юзу. У Молдові в деяких приватних притулках, де

розміщуються жінки й діти, спостерігалися випадки примусової праці, представленої як «волонтерство». Експлуататорська праця набуває різноманітних форм: з огляду на мовні бар'єри й відсутність доступу до житла та їжі, ВимПО перебувають у невідповідному положенні відносно потенційних роботодавців (див. розділ «Відсутність грошової допомоги, засобів до існування та доступу до гідної роботи» нижче). Були прямі повідомлення про те, що жінкам пропонують роботу, а потім змушують працювати протягом неоплачуваного «випробувального» терміну. У кількох країнах існує чорний ринок робочої сили, на якому експлуатують вимушено переміщених жінок і дітей і недоплачують їм.

Домашнє насильство

Як і під час кожного конфлікту, в Україні спостерігається суттєве зростання рівня домашнього насильства, який з великою ймовірністю залишиться високим протягом кількох років після припинення бойових дій. Обов'язок українських чоловіків воювати та легкий доступ до зброї збільшили

кількість факторів, що викликають стрес і напруження вдома, і підвищили ризик насильства з боку статевого партнера. Респондентки повідомляють, що коли жінки переїжджають і вимушені залишатися з друзями або сім'єю, вони можуть знову контактувати з колишніми партнерами, які проявляли насильство над ними в минулому. Аналогічним чином, жінки можуть бути не у змозі втекти від агресора через відсутність житла або притулку, що означає, що їм немає куди йти, або якщо в них є побоювання, чи зможуть вони вижити самі.

«Домашнє насильство справді зросло. Вони [чоловіки] приходять додому з територіальної оборони, вони герої, тоді як вона має робити все [по господарству]. У нього великий стрес [від війни] і він зганяє його на неї»

— розповідає представниця організації, що займається боротьбою з домашнім насильством в Україні

«Ми зверталися до поліції, щоб заявити про випадок домашнього насильства, який стався в притулку для ВПО [для тих, хто переїхав зі сходу вісім років тому], а в поліції нам заявили, що в них є більші проблеми»

— зазначає представниця організації, що займається боротьбою з домашнім насильством в Україні

Сексуальна експлуатація та насильство

Незважаючи на безліч повідомлень із України про жінок і дівчат, які зазнали зґвалтування, сексуальних катувань та інших форм ГЗН, організацією VOICE виявлено, що не було вжито жодних централізованих заходів для допомоги цим постраждалим. Незважаючи на те, що в ЗМІ з'явилася незліченна кількість історій про випадки сексуального насильства, вчиненого російськими військовими в Україні, фактична кількість випадків невідома. Деякі місцеві ініціативи повідомляють про те, що вони знають про «сотні тих, хто пережив насильство», тоді як інші повідомляють про те, що кількість таких випадків менше, ніж десять. Ініціатива «Аборт без кордонів» нещодавно повідомила про те, що понад 50 вагітних жінок у Польщі звернулися за абортами після зґвалтування.¹⁸ Хоча деякі постраждалі публічно обговорювали напади на них, упередження й страх перед наслідками часто призводять до приховування такої інформації.

Сексуальне насильство, пов'язане зі збройним конфліктом – це прояв патріархату, і його неможливо відв'язати від повсякденного насильства, з яким стикаються жінки й дівчата, чи деполітизувати. Експертна група чула про занепокоєння, висловлені кількома організаціями із захисту прав жінок і ОГС, щодо того, що засоби масової інформації, ООН і суб'єкти гуманітарної діяльності спрямовують акцент своєї діяльності на сексуальне насильство, пов'язане зі збройним конфліктом, а не на різноманітні типи ГЗН, які посилюються внаслідок війни. Хоча увага до проблеми сексуального

насильства, пов'язаного зі збройним конфліктом є важливою, віддавання їй переваги порівняно з іншими формами ГЗН, такими як домашнє насильство або сексуальна експлуатація, створює ієрархію ГЗН, яка шкодить усім жертвам та зусиллям, яких докладають жіночі організації для усунення всіх форм насильства проти жінок і дівчат. Жертви інших форм насильства можуть надалі лишатися не в пріоритеті, якщо буде зменшуватися фінансування послуг із запобігання ГЗН, які не відносяться до сексуального насильства, пов'язаного зі збройним конфліктом, а жертви сексуального насильства, пов'язаного зі збройним конфліктом можуть зіткнутися зі зростанням упередженості.

Ситуація погіршується проблемною практикою висвітлення подій як правозахисними організаціями, так і засобами масової інформації, особливо стосовно сексуального насильства, пов'язаного зі збройним конфліктом. Журналіст_ки, які не дотримуються підходу з урахуванням інтересів постраждалих, можуть завдати значної шкоди жертві. Наприклад, розповідаючи детальні історії окремих жертв, журналіст_ки й правозахисні організації можуть викривати цих жертв і порушувати їхню конфіденційність, що може призвести до їхнього таврування та закриття доступу до допомоги, а також обмежити піклування про їхній добробут. Деякі організації з протидії ГЗН розповідали, що засоби масової інформації та журналіст_ки тиснули на них, щоб вони закликали жертв зголоситися на особисті інтерв'ю в обмін на надання цим організаціям ефірного часу. Хоча жертвам треба давати автономію та свободу вибору щодо того, чи робити свій випадок публічним, це часто робиться без огляду на їхні інтереси, а багато хто не розуміє, що просто неетично ставити запитання про насильницькі дії сексуального характеру, якщо постраждалим не

¹⁸ «У Польщі українським жінкам не дозволяють переривати небажану вагітність, а їхнім помічникам загрожує в'язниця», - звіт «Заборони» від 21 квітня 2022 року.

надається необхідна допомога. Крім того, багато організацій із захисту прав жінок занепокоєні тим, що досвід жертв буде використовуватися для політичних цілей, особливо державними органами як частина інформаційної війни. Журналіст_ки й організації, які документують випадки порушень прав людини, повинні знати про шкоду, якої вони можуть завдати, і повинні дослухатися до порад людей, які володіють необхідною кваліфікацією з питань протидії ГЗН у надзвичайних ситуаціях.

Оскільки все більше людей долучаються до гуманітарних заходів в регіоні, зростає ризик сексуальної експлуатації та насильства (СЕН).¹⁹ Як і в більшості (якщо не в усіх) надзвичайних ситуацій у всьому світі, деякі волонтери й співробітники агенцій, які мають допомагати переміщеним особам, замість цього використовують свою владу, щоб чинити насильство над ними та експлуатувати їх, що підкреслює одну з основних невдач розвитку гуманітарних програм. В Угорщині, наприклад, було пряме повідомлення про волонтера, який пообіцяв принести їжу людям, які перебувають у тимчасовому житлі, а після прибуття він запропонував матері зайнятися сексом і стати його дружиною в обмін на їжу. У більшості місць не було вжито помітних зусиль для подолання цього ризику, і на момент оцінювання команда не знайшла серед волонтерок та волонтерів, які працювали з ВимПО, жодного, хто пройшов підготовку щодо запобігання сексуальній експлуатації та насильства (ЗСЕН). Також не

¹⁹ Сексуальна експлуатація та зловживання з боку суб'єктів гуманітарної діяльності є важливою проблемою в надзвичайних гуманітарних ситуаціях, і за останні кілька років вона привертає все більше уваги, як зазначено й розглянуто в статті The New Humanitarian, опублікованій 11 лютого 2021 року: «Тоді й зараз. 25 років сексуальної експлуатації та зловживання. Хронологія повторюваних скандалів, реформ, обіцянок і безкарності», стаття в The New Humanitarian. www.thenewhumanitarian.org/feature/2021/2/11/25-years-of-sexual-exploitation-and-abuse.

було доступної інформації для ВимПО щодо ЗСЕН, ризиків СЕН та/або повідомлення про СЕН.

С. Ризики, пов'язані з притулками та житлом на довгий період й нестачею продовольства

Доступ до безпечного й довготривалого притулку є проблемою для більшості переміщених осіб у регіоні, і наразі немає жодних відомостей про довгострокові рішення.

В Україні більшість ВПО (66 %) живуть у родичів, друзів або в орендованих житлах, ще 6 % – у приватному житлі, наданому незнайомцями, і лише 4 % живуть у центрах спільного проживання. У більшості сусідніх країн регіону спостерігається поєднання офіційних державних притулків, приватних притулків (часто поспішно створених у готелях, складах чи торгових центрах) і окремих приватних помешкань, які пропонують громадян_ки країни перебування. У багатьох місцях загалом бракує інформації про те, де перебувають ВимПО, хто та які послуги їм надає, які існують потреби й прогалини в послугах.

Деякі державні притулки добре організовані й забезпечують доступ до важливої інформації та послуг для ВимПО. У Румунії існують змішані притулки, якими сумісно керують уряд і НУО, і вони мають надійні заходи безпеки, які значною мірою базуються на досвіді і знаннях НУО в роботі з уразливими групами населення. Деякі притулки полегшують для ВимПО доступ до психосоціальної підтримки, реєстрації, медичної допомоги й індивідуальної підтримки спеціаліст_ками. Однак інші

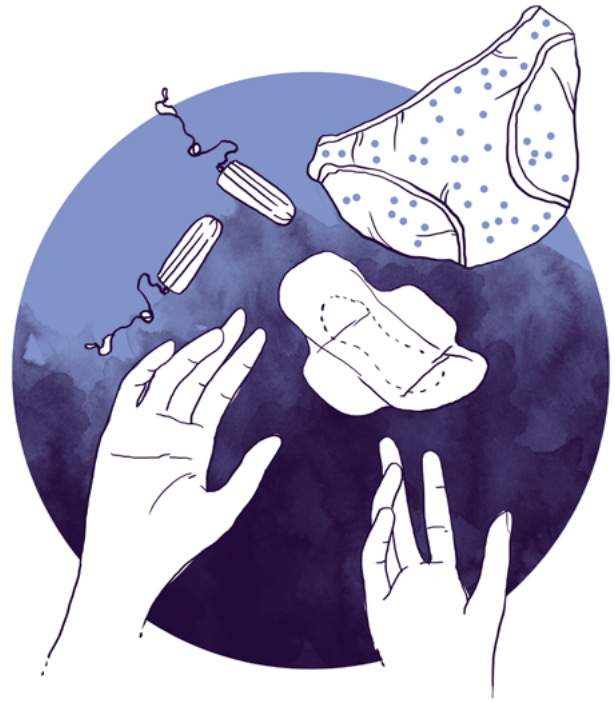
притулки в регіоні переповнені й не мають багатьох необхідних послуг, таких як юридичні послуги, безпечні простори для жінок і дівчат, а також адекватні системи направлення до спеціалістів. Багато з них мають слабкі системи безпеки, проводять лише обмежену підготовку волонтерок та волонтерів або взагалі не проводять її, а санітарні умови в них створюють ризик поширення інфекційних захворювань, зокрема COVID-19.

**«Я іноді плачу по два тижні поспіль.
Чому не існує жодної структури
[реагування на надзвичайні ситуації],
яку можна було б використовувати?»
— ІКІ з волонтеркою в Угорщині**

Загалом, доступ до послуг і допомоги набагато більш обмежений для переміщених осіб, які проживають у приватних притулках або приватних приміщеннях і зазвичай не зареєстровані, що призводить до підвищених ризиків для безпеки, зокрема ризиків експлуатації та насильства. Деякі приватні центри не зареєстровані, що викликає занепокоєння, оскільки існує певна думка, що ці об'єкти цілеспрямовано не реєструються, щоб мати можливість експлуатувати жінок. У багатьох з них є проблеми з якістю та доступністю їжі.

Незрозуміло, скільки ВимПО проживають у приватних помешканнях або де розташовані ці помешкання, хоча за оцінками в Румунії в них проживають 80 % ВимПО, а в Молдові ця цифра наближається до 90 %.²⁰ Уряди

²⁰ Інформаційні бюлетені Всесвітньої продовольчої програми про Румунію та Молдову, березень 2022 р., <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/91637>.

Словаччини й Румунії пропонують заохочення для господарів, які приймають ВимПО, і докладають зусиль для належної перевірки власників приватних помешкань, зокрема запровадили штрафи для тих, хто не реєструється на урядовому вебсайті. Однак у масштабах регіону нелегко перевірити добробут ВимПО в приватних помешканнях. Деякі НУО поділяють занепокоєння, що, оскільки через кілька місяців починається туристичний сезон, деякі господарі можуть захотіти здати своє житло в суборенду клієнтам, які будуть сплачувати за проживання, залишивши ВимПО без житла. Ринок житла й відсутність доступного житла в кількох країнах також утруднюють або унеможливають доступ ВимПО до постійних помешкань.

Деякі місцеві організації мають комплексні стратегії задоволення потреб вимушено переміщених україн_ок у розміщенні, безпечному транспортуванні, гарячому харчуванні й безпечних місцях для ігор дітей, проте їм бракує фінансування та конкретної технічної допомоги для їх реалізації. Ці зусилля неможливо продовжувати без підтримки міжнародної спільноти й

уряду. Переселенці потребують продуктів харчування й засобів гігієни. В Україні дефіцит їжі й води підвищує небезпеку насильства над жінками і дівчатами через зростання напруженості вдома й у громаді. Гуманітарні коридори не забезпечують доставку допомоги, і в деяких регіонах жінкам доводиться їздити на великі відстані до великих магазинів, часто зустрічаючи військових на шляху, через що вони відчувають себе в небезпеці.

«Ви можете витратити буквально весь день, шукаючи їжу»
— інтерв'ю з організаціями із захисту прав жінок в Україні

Повідомлялося про відсутність продовольчої безпеки в кількох сусідніх країнах, а ОГС повідомили про збільшення цін на їжу разом із загальним скороченням запасів основних продуктів харчування. В Угорщині, перш ніж ВимПО можуть отримати доступ до грошової допомоги, існує затримка, яку одна з опитаних назвала «періодом голоду». Навіть коли роздача готівки починається, за словами цієї інформаторки, «її ніколи не вистачає».

В Будапешті організовано центр, у якому ВПО можуть отримати засоби гігієни й пакети з основними продуктами харчування, але не всі можуть дістатися цього центру, до того ж отримати таку допомогу дозволяється лише один раз. Через відсутність продовольчої безпеки переміщені жінки стають вразливими до трудової експлуатації, СЕН або вдаються до шкідливих стратегій лише для задоволення основних потреб своїх і своїх сімей.

«Увечері до нас продовжують приходити люди, а до того часу вже закінчується їжа» — волонтерка, яка керує благодійною їдальнею в Будапешті, Угорщина

D. Грошова допомога, засоби до існування й доступ до гідної роботи

Загалом невідомо, чи зможуть переміщені особи знайти відповідну добре оплачувану роботу чи отримати грошову допомогу. У переміщених жінок і їхніх сімей не вистачає фінансових ресурсів для покриття своїх базових потреб, і, таким чином, вони піддаються набагато більшому ризику залучення до експлуаторської праці, секс-роботи чи стати жертвою торгівлі людьми або СЕН.

Багато хто в Україні втратили роботу та доходи через війну, а рівень безробіття серед усіх категорій населення, ймовірно, зростатиме. Деякі втратили свої грошові заощадження в зруйнованих будинках, інші витратили їх, щоб допомогти собі або іншим у скруті. У сусідніх країнах регіону ситуація з легальним доступом до роботи значно різниться. У Молдові ВимПО мають право працювати без отримання дозволу на проживання й роботу на період надзвичайного стану. Хоча уряд Угорщини виступає проти імміграції у своїй риторичі, за кулісами він вживає суттєвих кроків, щоб залучити українську робочу силу в країну, в тому числі пропонуючи зараз стипендії угорським роботодавцям, які наймають

українських біженок. У Польщі всі українські ВимПО, які перетнули кордон після 24 лютого, мають право працювати без спеціальних дозволів, хоча громадян_ки третіх країн не завжди мають право на таку ж пільгу. У Румунії українські ВимПО не зобов'язані мати статус тимчасового захисту або дозвіл на роботу, щоб отримати легальну роботу протягом перших 90 днів перебування в країні. ВимПО в Словаччині часто мають отримати ліцензію на роботу за своєю спеціальністю, а тим, хто міг би займатися професійною роботою в добре оплачуваних сферах, заважає законодавство, яке надає перевагу громадян_кам Словаччини чи Європейського Союзу.

Незважаючи на можливість законного працевлаштування в кількох країнах, ВимПО стикаються з багатьма перешкодами щодо доступу до значущої та гідної роботи, яка дозволяла б утримувати себе й свої сім'ї. До цих перешкод відносяться мовні бар'єри, відсутність послуг із догляду за дітьми, сільська місцевість, погані ринки праці й високий місцевий рівень безробіття. Крім того, українські дипломи не завжди визнаються, що змушує переселен_ок влаштовуватись на низькооплачувану роботу, яка часто буває незаконною та експлуаторською.²¹ Деякі НУО, залучені до заходів реагування на кризову ситуацію, наймали ВимПО зі знанням англійської мови для допомоги в гуманітарному реагуванні; однак таких можливостей мало, і часто вони передбачають отримання лише короткострокової роботи. Жінки не можуть працювати, якщо вони не мають доступу до шкільної освіти або дитячого садка для своїх маленьких дітей, що створює

²¹ У соціальних мережах з'являються оголошення про вакансії, які вимагають 13–14-годинного робочого дня (у порівнянні зі звичайним 8-годинним робочим днем) протягом 5–6 днів на тиждень і з мінімальною зарплатою. Зазвичай на цих роботах також надається житло, тому багато ВимПО можуть спокуситися прийняти їх.

для них ще більше навантаження під час спроб забезпечити свої сім'ї. Хоча деякі уряди в регіоні гарантують доступ до освіти всім переміщеним дітям, мовні бар'єри й переповненість навчальних закладів є значними перешкодами для багатьох із них у всьому регіоні. Усі ці перешкоди призводять до того, що українські жінки погоджуються на низькооплачувану роботу без контракту й з високими ризиками експлуатації.

На жаль, більшість із них все ще не має доступу до адекватної грошової допомоги. У більшості країн програми грошової та ваучерної допомоги (ГВД)²² непослідовні або лише починають працювати, і переміщеним особам важко або взагалі неможливо отримати до них доступ. У деяких місцях, де нібито існували програми ГВД, багато переміщених жінок, а також співробітниця й волонтерки, які працювали з ними, не знали про їх існування.

Е. Доступ до перевіреної інформації

У більшості регіонів ВимПО не вистачає послідовної та надійної інформації про доступні їм послуги й підтримку, зокрема про юридичні послуги, статус тимчасового захисту (СТЗ) і надання притулку. Без корисної та достовірної інформації ВимПО не можуть приймати обґрунтовані рішення щодо свого життя або отримати доступ до всіх послуг і підтримки. Це посилює культуру

²² ГВД зараз є найбільш високо оціненим типом заходів боротьби з бідністю в усьому світі, який має величезну базу доказів із досліджень за «золотим стандартом» в усьому світі, у тому числі в контексті гострої кризи. ГВД є перевіреним засобом запобігання ГЗН, який допомагає зменшити багато видів експлуатації та позбавлення прав. Однак ГВД створює ризик виникнення в суспільстві заздрощів, упередженості, знущань і крадіжок, і цей вид допомоги необхідно доповнити комплексним гендерним підходом до захисту.

страху, а також створює серйозні безпекові ризики для жінок і дівчат, які за відсутності доступу до послуг можуть поводитися більш ризиковано для задоволення своїх основних потреб. В Угорщині, Румунії та Словаччині, наприклад, ВимПО підкреслювали, що їм бракувало роз'яснень щодо того, чи передбачає СТЗ або надання притулку можливість повернутися в Україну або переїхати в іншу країну, і що через ці побоювання та відсутність інформації багато з них не звертаються для отримання СТЗ і притулку. Мова стала ще однією перешкодою. Уряди Словаччини, Молдови й Румунії запустили інструменти, зокрема гарячі лінії та вебсайти, щоб надати ВимПО важливу інформацію про житло, охорону здоров'я, освіту, соціальну допомогу й притулок, а також інші права та пільги.²³ Деякі зареєстровані притулки в регіоні мають інформаційні листівки, а інші не надають жодної інформації.

За результатами багатьох інтерв'ю та дискусій у фокус-групах вдалося

²³ ВимПО мають доступ до вебсайту doromoga.gov.md у Молдові; dopomoha.ro в Румунії та pomocpreukrajinu.sk у Словаччині.

з'ясувати, що неформальні мережі — такі як групи Facebook, чати Telegram і Viber — залишаються основними джерелами інформації для ВимПО, особливо коли вони шукають інформацію з місцевих питань. Хоча в цих неформальних мережах може розповсюджуватися дезінформація, вони також засновані на довірі до співвітчизни_ць-україн_ок, і міжнародній спільноті слід краще зрозуміти й розвивати цей надійний спосіб отримання інформації.

Г. Доступ до послуг першочергової необхідності

Медична допомога, послуги з охорони репродуктивного здоров'я та послуги, пов'язані з протидією ГЗН

У той час як в Україну й сусідні з нею регіони надходила велика кількість матеріалів для хірургії травм, потреби жінок і дівчат, і особливо потреби тих, хто пережив сексуальне насильство, начебто ігнорувалися. Ті обмежені послуги, які існують, надаються виключно громадянським суспільством, існуючими системами соціального забезпечення й благодійними організаціями без регіональної координації, фінансової та урядової підтримки, необхідних для такої великомасштабної кризи.

На запитання про ризики для жінок і дітей одна із волонтерок в Угорщині відповіла: «Вони тут дуже вразливі, і є багато насильства — фізичного, сексуального... простіше сказати, що мене не турбує»

Доступ до універсальних медичних послуг недостатній на всіх рівнях. Доступ до первинної медичної допомоги відсутній як в Україні, так і в усіх сусідніх країнах. Існує велике занепокоєння щодо надання й доступності послуг стоматологічної допомоги, первинної педіатричної допомоги, первинної допомоги дорослим, програм вакцинації, охорони репродуктивного здоров'я, охорони здоров'я транс-людей, онкологічної допомоги, скринінгу на COVID-19, лікування туберкульозу з множинною лікарською стійкістю (МЛС-ТБ) і програм боротьби з ВІЛ. Хоча сусідні регіони мають базовий доступ до екстрених служб, їхня інфраструктура охорони здоров'я навряд чи зможе задовольнити основні потреби у сфері охорони здоров'я 5 мільйонів людей без значної багатонаціональної матеріально-технічної, кадрової та фінансової підтримки. Відмова надати цю підтримку створить неймовірну загрозу для охорони здоров'я у всьому регіоні.

Також занепокоєння викликають права і потреби осіб, які пережили сексуальне насильство, включаючи їх право на самостійність, доступ до клінічного лікування зґвалтованих (КЛЗ) і абортів унаслідок зґвалтувань. Організація VOICE виявила, що не вжито жодних систематичних заходів для задоволення потреб цих постраждалих. Молдова є єдиною країною, яка впроваджує політику КЛЗ по всій країні, і в якій законом передбачено доступ як до медикаментозних, так і до хірургічних абортів, хоча залишається неясним, чи надається такий доступ фактично. Упередження, мовні бар'єри, недостатнє знання доступних ресурсів і нестача коштів – очевидно, все це обмежує доступ постраждалих до ресурсів. Крім того, хоча багато організацій мають досвід підтримки постраждалих від насильства з боку інтимного партнера, а деякі організації підтримували жертв сексуальних домагань

і нападів, зґвалтування в контексті війни є порівняно унікальним явищем, і жодна організація (в Україні чи за її межами) не повідомила про наявність формалізованої підготовки чи досвіду роботи з потребами постраждалих у цьому специфічному контексті.

Додаткове занепокоєння викликає кількість міжнародних організацій, які надають медичну допомогу в Україні, а також те, чи створили вони внутрішні процедури для допомоги постраждалим від ГЗН. Це питання викликає особливе занепокоєння, оскільки в основному постраждалі можуть отримати доступ до медичних ресурсів лише через волонтерські організації підтримки, і невідомо, як цим організаціям вдається (або не вдається) надати адекватну підтримку постраждалим від сексуального насильства та задовільнити їхні медичні й емоційні потреби, а всі ці фактори мають значний вплив на пацієнт_ок.

Інше важливе питання полягає у сфері управління й відсутності відбору волонтерок та волонтерів, які працюють безпосередньо з уразливими групами населення, і пов'язаними з цим факторами ризику СЕН. Команда з оцінювання не визначила жодних чітких механізмів звітування про СЕН волонтер_ками, які працюють у регіоні. Навпаки, багато волонтер_ок, коли їх запитали, відзначили, що це було б хорошою ідеєю, а деякі волонтерки пояснили, що вони спостерігали за тим, що їхні колеги-чоловіки самі вдавалися до сексуальної експлуатації.

Наостанок варто зауважити, що оцінювання продемонструвало відсутність цілісного розуміння того, як багатогранні потреби переміщених осіб впливають на загальний стан їхнього здоров'я. Притулок, розподіл їжі й соціальні послуги розглядаються як окремі напрямки діяльності. Ця відсутність спільного підходу, в поєднанні із

загальною відсутністю доступу до ресурсів і серйозними затримками в подальшому плануванні, є сприятливим середовищем для величезної катастрофи. Якщо ситуація вийде з-під контролю, розв'язати проблему буде значно складніше (і дорожче).

Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка

Потреба в психосоціальній підтримці для внутрішньо переміщених осіб і вимушено переміщених осіб є значною, оскільки більшість із них зазнали травми від російського вторгнення та, ймовірно, різних небезпечних ситуацій або порушень прав людини під час їхньої евакуації та/або тимчасового проживання в країнах, які їх прийняли. Однак доступ до послуг з підтримки психічного здоров'я та психосоціальної підтримки (ПЗПСП) в кращому випадку є епізодичним.

У Молдові, Румунії та Польщі ці послуги надаються в деяких державних притулках, але приватні центри зазвичай їх не мають. Багато переміщених осіб повідомили про те, що вони зацікавлені в отриманні психосоціальної підтримки, але існує поширене упередження щодо отримання такого виду допомоги. Існують мовні бар'єри, і наявні послуги часто не пристосовані до потреб жінок і дівчат, які знаходяться у групі ризику або зазнали насильства. Хоча деякі НУО мають досвід надання послуг охорони психічного здоров'я та психосоціальної підтримки у своїй місії та контексті й працюють над наданням цих послуг ВимПО, вони зазначають, що їм потрібна підготовка, щоб реагувати більш належним чином у контексті кризи біженок та біженців і травм, і відчувають себе недостатньо компетентними, щоб вирішувати такі серйозні проблеми.

Г. Подвійна дискримінація певних верств населення

Ром_ки, ЛГБТК(ІА+), небілі люди та інші маргіналізовані групи, які вже зазнають дискримінації по всьому регіону, ймовірно, найбільше постраждають від нинішньої кризи.

«Расизм був дуже сильним»

— ІКІ у Варшаві щодо поводження з не білими неукраїнськими ВимПО

Трансгендерні й гендерно-неконформні люди стикаються з труднощами під час перетину кордону, особливо якщо в паспорті зазначено, що вони народжені чоловіками, оскільки чоловікам наразі заборонено виїжджати з України. Повідомляється, що транс-жінки проходять принизливі «біомедичні» перевірки на деяких прикордонних ділянках, а тих, хто не переніс гендерно-підтверджувальну операцію, негайно призивають на військову службу й відправляють назад в Україну. Повідомлялося про численні випадки трансфобної дискримінації, а також проблеми з пошуком безпечного житла й доступом до гормональної терапії.

Ромська громада стикається із загальною дискримінацією та остракізмом по всій Європі, що має наслідки під час реєстрації, використання документів, що посвідчують особу, і доступу до роботи, житла й інших послуг. Ромські сім'ї іноді привозять до окремих притулків для ром_ів, щоб «послабити напругу в місцях із більш

змішаними групами», і ці притулки часто мають значно нижчу якість. У більшості ром_ів в Україні відсутні документи про реєстрацію актів громадського стану, що створює складнощі з отриманням роботи, медичних послуг і освіти, і збільшує для них ризик стати жертвою торгівлі людьми. Вони не тільки здебільшого мають менше ресурсів, ніж ВимПО, які є білими етнічними україн_цями, але їм часто забороняють отримувати доступ до приватних будинків або перенаправляють їх у віддалені райони з обмеженим доступом до послуг. Зокрема, в Угорщині й Словаччині існує загальне ставлення до ром_ів як до «несправжніх» біженок та біженців, які й так є бідними, тож можуть бути бідними будь-де.

Крім цього, з'явилися додаткові повідомлення про расистське поводження з громадян_ками третіх країн з Афганістану, Камеруну, Пакистану, Нігерії, Росії та інших країн, які втекли з України на початку війни.

V. Рекомендації та шляхи подальшого розвитку

Ці регіональні рекомендації є основоположними для ООН, донорів держав-членів, Європейського Союзу, феміністичних благодійних організацій/феміністичних фондів, урядів країн, що приймають переселенок та переселенців, МНУО та місцевих НУО. Вони доповнюють рекомендації для конкретних країн, які викладені в цьому звіті.

КЛЮЧОВІ РЕЦІПІЄНТИ			
<p>Агентства Організації Об'єднаних Націй (ООН)</p>	<p>Європейський Союз (ЄС)</p>	<p>Уряди приймаючих країн</p>	<p>Уряд України</p>
<p>Феміністська філантропія/ Феміністичні фонди</p>	<p>Держави-донори</p>	<p>Місцеві неурядові організації (місцеві НУО)</p>	<p>МНУО (Міжнародні неурядові організації)</p>

1. Забезпечити ґендерно-чутливі заходи гуманітарної допомоги, що підтримують жіночі рухи в регіоні

Програми для внутрішньо переміщених осіб в Україні й вимушено переміщених осіб в усіх сусідніх країнах мають бути реалізовані з урахуванням здобутків у сфері розширення прав та можливостей жінок та дівчат, що були досягнуті за попередні десятиліття, аби забезпечити рішучу відповідь на неминучу патріархальну реакцію. Задля успішної реалізації принципу надання ґендерно-чутливої гуманітарної допомоги слід забезпечити підтримку мереж, систем солідарності та колективної взаємодопомоги організацій, очолюваних жінками та дівчатами, а також інших феміністичних та ґендерно-чутливих правозахисних груп, що надають фахові послуги.

Рекомендації:

- **Випрацьовувати програми фондів з урахуванням особливих потреб жінок і дітей, які вимушено покидають Україну, а також громад, які їх приймають, у сусідніх з Україною державах та інших країнах.** Пріоритетне фінансування має бути спрямоване на запобігання та оперативне реагування на торгівлю людьми та ГЗН, а також надання доступу до медичної допомоги, догляду за дітьми, грошової та ваучерної допомоги (ГВД) та освіти. Фінансування має бути достатньо гнучким, щоби підтримувати основну діяльність жіночих правозахисних організацій і забезпечити їх стабільне функціонування як під час поточної кризи, так і після неї.

- **Розробити програми, що унеможливають неоплачувану або малооплачувану роботу жінок і дівчат.** У більшості країн соціальні очікування від жінок передбачають піклування про інших людей вдома, у родині та громаді. Дії в рамках кризової програми мають бути зосереджені на тому, щоби зняти тягар неоплачуваної роботи з догляду за іншими особами з жінок та дівчат і докласти всіх зусиль для того, щоби унеможливити їхню експлуатацію в майбутньому. Це має стати ключовим принципом усіх програм, а всі донори мають це усвідомити.

- **Підтримувати пріоритети місцевих/ національних феміністичних організацій,** від правових реформ і політичної участі до інтеграції гендерної проблематики у державну політику з метою припинення ННЖД, розширення економічних можливостей тощо. Із системної точки зору проаналізувати

найкращі варіанти підтримки місцевих активісток та активістів та політичних програм жіночих і феміністичних організацій, а також організацій ЛГБТКІА+.

- **Зрозуміти зв'язок між кризовою допомогою та роботою з розвитку руху за права жінок.** Донори, які фінансують рухи (а не надання кризової допомоги), мають розуміти: діяльність організацій, що опікуються наданням кризової допомоги, нерозривно пов'язана з їхньою роботою з розвитку руху. І навпаки, донори, які фінансують надання кризової допомоги, а не роботу з захисту прав жінок, мають усвідомлювати, що відокремлення фінансування від цієї реальності призведе до серйозного погіршення результатів наданої допомоги. Необхідно підтримувати програми локалізації та дотримуватись їх із глибоким розумінням взаємозалежності між гуманітарними потребами й потребами з розвитку²⁴ та їх важливого значення для досягнення спільних цілей – полегшення страждань потерпілих

²⁴ Створення взаємозалежності між гуманітарними потребами та потребами з розвитку – це концепція посилення співпраці між організаціями, які займаються короткостроковою гуманітарною допомогою та довгостроковим міжнародним розвитком, що стимулюється з 2016 року. Strand, Arne. "Humanitarian-development Nexus". *Humanitarianism* (Стренд, Арне. «Взаємозалежність між гуманітарними потребами та потребами з розвитку. Філантропізм»). Лейден, Нідерланди: Brill, 2020. https://doi.org/10.1163/9789004431140_049; and Starnes, Eli. "Rethinking the Humanitarian-Development Nexus" (Стемнес, Елай. «Нове осмислення взаємозалежності між гуманітарними потребами та потребами з розвитку»). *Норвезький інститут міжнародних відносин*, том 24, 2016, <https://ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/resources/docs/NUPI-Rethinking%20the%20Humanitarian-Development.pdf>.

від кризи людей та задоволення їхніх гуманітарних потреб, з одночасним зміцненням наявних систем і структур у довгостроковій перспективі.

2. Виконати зобов'язання щодо локалізації, передавши повноваження організаціям, очолюваним жінками

Локалізація офіційно стала частиною програми основних гуманітарних реформ після того, як її включили до Великої угоди 2016 року – важливої угоди щодо реформування, укладеної між суб'єктами гуманітарної діяльності. Програма локалізації зосереджена на розширенні доступу місцевих суб'єктів до міжнародного гуманітарного фінансування, партнерства, координаційних просторів і розбудови потенціалу.²⁵ Локалізація є одним із ключових кроків до захисту прав жінок і дівчат у надзвичайних ситуаціях, оскільки реагування місцевих жінок часто більш доречно та ефективне.

²⁵ Robillard, Sabina, et al. *Localization: A «Landscape» Report* (Робільярд, Сабіна та ін. «Локалізація: оглядовий звіт»). Публікація Міжнародного центру Файнштейна, Університет Тафтса, грудень 2021 року. <https://fic.tufts.edu/publication-item/localization-a-landscape-report/>.

Рекомендації: етичне партнерство

- **Співпрацювати з місцевими організаціями та жіночими правозахисними організаціями як із рівноправними партнерами для покращення захисту ВПО.** Необхідно сприяти значущій участі жінок і дівчат, у тому числі з маргіналізованих груп, у всіх процесах прийняття рішень, зокрема в плануванні, координації, реалізації та моніторингу гуманітарної діяльності.

- **Від самого початку залучати жіночі правозахисні організації та інші місцеві ініціативи до (пере)проекування координаційних структур.** Структури мають доповнювати зусилля, що докладаються на місцевому рівні, а

не створювати паралельні процеси, спрямовані на збереження влади в руках агентств ООН і МНУО.

- **Уникати ставлення до жіночих груп як до однорідних**, усвідомлювати їхню інтерсекційну різноманітність, зумовлену віком, релігією, етнічною приналежністю, сексуальною орієнтацією, інвалідністю тощо.

- **Визнати очолювані жінками організації та активісток лідерками та творчинями змін на всіх платформах прийняття рішень**, залучивши їх до розробки системи кластерів, Плану допомоги біженкам і біженцям УВКБ ООН та всіх координаційних структур. Агентства ООН та МНУО повинні вжити заходів для працевлаштування співробітниць, які розуміють, як залучати очолювані жінками організації в позитивний і продуктивний спосіб.

- **Забезпечити доступ до технологій та усунути інші перешкоди для участі жіночих правозахисних організацій.**

[Посібник з оцінки партнерства VOICE і ЮНІСЕФ \(ПОП\)](#) пропонує інтерсекційний та феміністичний підхід до розвитку партнерства з залученням як ресурсів великих фінансових установ, так і реального досвіду та спеціалізованих знань очолюваних жінками організацій. Розроблений у рамках консультацій із жінками-лідерками в Афганістані, Бангладеші, Кенії, Ліберії, Шрі-Ланці та Південному Судані, цей посібник окреслює новий формат партнерства, зосереджений на ролі груп і організацій, яких нерідко маргіналізують за довільними критеріями.

- **Найняти двомовних координаторок і координаторів для підсилення локальних координаційних структур.** Це не лише покращує локалізацію, але і є важливим для державних та приватних притулків, оскільки допомагає забезпечити якісне надання послуг із медичної та психосоціальної допомоги. Координаторки можуть виступати в ролі посередниць та посередників між міжнародними та місцевими організаціями.

- **Підтримувати та просувати безпечні простори (віртуальні або реальні) для співробітниць та співробітників, волонтерок та волонтерів з очолюваних жінками та дівчатами організацій, щоби вони мали можливість зустрічатися, обмінюватися досвідом та підтримувати одна одну.** Забезпечити їхню зосередженість на піклуванні про співробітниць і співробітників, волонтерок і волонтерів, а не на діяльності, та зробити ці заходи регулярними та пріоритетними.

Рекомендації: фінансування

- **Збільшувати стабільне та передбачуване фінансування програм з протидії ГЗН та підтримувати їх розвиток і доступність для вимушено переміщених жінок і дівчат.** Це допоможе суб'єктам громадянського суспільства ефективніше реагувати на всі форми ГЗН, зокрема сексуальне насильство, насильство з боку інтимного партнера, торгівлю людьми та СЕА.

- **Забезпечити гнучке та багаторічне фінансування без обмежень у використанні для місцевих організацій, очолюваних жінками, зокрема жіночих правозахисних організацій, феміністичних організацій та тих, хто допомагає потерпілим від кризи в Україні. Забезпечити локалізацію для зміцнення та підтримки стабільного функціонування організацій.** Слід обирати надійні організації, які визначатимуть, куди саме витратити фінансування з урахуванням мінливих потреб. Як і МНУО та агентства ООН, які віддають перевагу нецільовому фінансуванню основної діяльності, жіночі правозахисні організації та мережі теж потребують доступу до гнучкого фінансування. Фінансування та ресурси мають бути від самого початку зарезервовані для жіночих правозахисних організацій та використані для підтримки роботи цих організацій, особливо в той час, коли рухи за права жінок у регіоні стикаються з масштабними загрозами. Слід залучити кошти для відшкодування витрат жіночих правозахисних організацій, яких вони зазнали від початку кризи, дозволивши їм за потреби звітувати про витрати заднім числом.

-
- **Надавати фінансування як зареєстрованим організаціям, так і незареєстрованим групам, які надають критично важливу та невідкладну першочергову допомогу.** Підтримка стабільної гуманітарної діяльності місцевими ініціативами має безпосередній вплив на якість та масштаби кризової допомоги ВПО.

- **Спростити доступ для жіночих правозахисних організацій до фінансування, зменшивши бюрократичне та адміністративне навантаження.** Зменшити кількість необхідних документів та зробити інформацію щодо механізмів фінансування доступною відповідними мовами на додаток до англійської, щоби володіння англійською не було обов'язковою умовою (наприклад, у Польщі, що активно надає кризову допомогу, інформація щодо механізмів фінансування має бути доступною польською та українською мовами). Встановити визначення та критерії для відстеження виконання означених зобов'язань.²⁶

²⁶ *Feminist Humanitarian System Building Block I: Advancing Gender-Transformative Localization* («Створення феміністичної гуманітарної системи, блок I: розвиток ґендерно-трансформаційної локалізації»). Women Deliver, 2018, https://womendeliver.org/wp-content/uploads/2019/09/WD_Humanitarian-Paper-WEB.pdf.

- **Запропонувати жіночим правозахисним організаціям окреслити сферу їхньої роботи та утриматися від «НУО-нізації»²⁷ місцевих груп,** яка може призвести до провалу основних завдань. Дізнатися в жіночих правозахисних організацій, що їм потрібно та яку роль вони хотіли б відігравати як партнери в скоординованому наданні допомоги. Пропрацювати з ними, щоб усунути небажані ризики, які можуть виникнути через їхню участь.

²⁷ «НУО-нізація» означає професіоналізацію, бюрократизацію та інституалізацію громадських рухів, за якої вони набувають ознак неурядових організацій (НУО), що часто призводить до деполітизації їх соціальних рухів.

- **Скликати поточних і потенційних грантоотримувачок для обговорення механізмів, за допомогою яких донори (МНУО, міжнародні організації, урядові/донорські та благодійні організації) можуть забезпечити стабільне фінансування ініціатив, очолюваних жінками та інших феміністичних груп та організацій.** Такі скликання мають бути необтяжливими для грантоотримувачок та використовувати узгоджені з ними підходи. Серед інших тем, має обговорюватися питання про те, яким чином донори можуть забезпечити рівні можливості в цій сфері.

- **Відкрити доступ до резервних фондів, що дозволить жіночим правозахисним організаціям перерозподіляти допомогу на користь найбільш вразливих жінок.**

3. Усунути прогалини в захисті жінок і дітей

Враховуючи безпрецедентний рівень фінансування, який було витрачено на цю допомогу, а також високий рівень гуманітарного доступу до сусідніх країн, надзвичайно важливо, щоб основні заходи із захисту життя, детально описані нижче, були пріоритетними й посилювалися.

Рекомендації:

- **Усі партнери ініціативи «Заклик до дій для захисту від ґендерно зумовленого насильства в умовах надзвичайних ситуацій»²⁸ Call to Action on Protection from Gender-Based Violence in Emergencies, CTA) — особливо країни-донори/члени**

²⁸ Call to Action — це багатостороння ініціатива, спеціально спрямована на стимулювання змін та підвищення відповідальності гуманітарної системи за належне реагування на ґЗН в умовах надзвичайних ситуацій.

та міжнародні організації, – мають і надалі посилювати донорську відповідальність за дотримання дорожньої карти,²⁹ що сприятиме підвищенню прозорості даних щодо обсягів інвестування в боротьбу з ГЗН або, принаймні, зусиль, докладених кожною урядовою/донорською організацією до спрямування інвестицій саме на заходи з допомоги потерпілим від ГЗН та запобігання ГЗН.

²⁹ Дорожня карта – це керівні рамки ініціативи Call to Action, що визначають спільні цілі, орієнтири та структуру управління, щоб гарантувати, що обіцянки втілюються в конкретні та цілеспрямовані заходи на місцях. www.calltoactiongbv.com/what-we-do.

- **Розробити механізми моніторингу програми з урахуванням точки зору та внесків ВПО, щоби забезпечити підзвітність перед потерпілими групами населення (ППГН), зобов'язання перед якими підтримали всі координаційні системи (кластери/робочі групи), МНУО та агенції ООН.** На етапі підготовки забезпечити наступне: участь жінок і дівчат в обговоренні показників і цілей; розробку механізмів, що створять для жінок і дівчат безпечні умови надання зворотного зв'язку; використання та розповсюдження результатів. Серед іншого, анонімний зворотний зв'язок є ключовим компонентом запобігання СЕА. Зворотний зв'язок можна отримати шляхом встановлення скриньок для скарг, розповсюдження форм зворотного зв'язку, створення спеціального веб-сайту або безкоштовної телефонної лінії для дзвінків чи надсилання SMS

або в інший спосіб.³⁰ Комунікація між потерпілими має здійснюватися через канали та ЗМІ, яким вони віддають перевагу та довіряють. Організувати спільну розробку програми та постійний моніторинг, щоби забезпечити адаптацію надаваної допомоги до мінливих потреб у сфері захисту.

³⁰ Абзац вилучено з: МПК, *With us & for us: Working with and for Young People in Humanitarian and Protracted Crises* («З нами і для нас: робота з залученням та в інтересах молодих людей в умовах гуманітарної та тривалої кризи»), ЮНІСЕФ та Норвезька рада у справах біженців (NRC) щодо Угоди в інтересах молодих людей у гуманітарній діяльності 2020 року.

- **Застосовувати ґендерний аналіз владних відносин до всіх заходів, щоб урахувати конкретні ризики та вразливість жінок і дівчат у контексті надання допомоги.** Розробити заходи й політики з урахуванням більшої незахищеності жінок і дівчат перед СЕА, торгівлею людьми та іншими проблемами у сфері захисту. Забезпечити врахування всіх конкретних ризиків, з якими стикаються жінки та дівчата, що зазнають подвійної дискримінації – такі як жінки та дівчата з інвалідністю, представниці спільноти ЛГБТКІА+ та ромки – та захист від цих ризиків.

- **Вжити заходів із метою врегулювання неофіційних перевезень у регіоні, щоб обмежити ризики СЕА та торгівлі людьми.**

- **Підтримати урядові зусилля, направлені на збір та відповідальне поширення демографічних даних ВПО з розбивкою за віком, ґендером, походженням та іншими факторами для посилення**

зусиль із захисту від сексуальної експлуатації та насильства, торгівлі людьми, а також для допомоги в інтеграції. Тиснути на уряди в питаннях збору та поширення даних щодо переміщення ВПО та надання їм допомоги.

- **Розширити реалізацію та дотримання наявної Рамкової програми гуманітарної групи щодо захисту від сексуальної експлуатації та аб'юзу (ЗСЕА).** Підтримувати міжвідомчий механізм подання скарг у громадах та розповсюджувати серед громад, що приймають переселенок та переселенців, та серед ВПО інформацію про те, що таке ЗСЕА, які вони мають права та можливості щодо отримання доступу до механізму подання скарг. Усі суб'єкти надання гуманітарної допомоги, включно зі співробітниками та волонтерами, мають усвідомлювати свої обов'язки та зобов'язання, пов'язані зі ЗСЕА, зокрема повідомляти про випадки ЗСЕА та дотримуватися кодексу поведінки. МНУО, місцеві НУО та жіночі організації мають бути задіяні в процесі моніторингу ризиків ЗСЕА, при цьому особливу увагу слід приділяти жінкам та дівчатам.

* з особливим фокусом на УВКБ ООН

- **Інституціалізувати використання Керівних принципів для інтеграції допомоги жертвам ГЗН у гуманітарну діяльність, Міжвідомчих мінімальних стандартів запобігання ґендерно зумовленому насильству та реагування на нього в умовах надзвичайних ситуацій та Кишенькового посібника міжвідомчого постійного комітету з ґендерної рівності щодо надання гуманітарної допомоги** для надання відповідної інформації.

- **Уряди країн, що приймають переселенок та переселенців, слід зобов'язати справедливо ставитися до громадян та громадянок третіх країн, небілих людей, ромок та ромів та спільноти ЛГБТКІА+ та не допускати їхньої дискримінації, зокрема щодо доступу до безпечного житла, забезпечення належних умов, а також щодо отримання захисту та допомоги з інтеграції в разі неможливості повернутися до рідної країни.**

4. Покращити доступ до послуг першочергової необхідності

Оскільки відсутність доступу до послуг першочергової необхідності й життєво необхідних послуг безпосередньо збільшує ризики безпеки, усі суб'єкти повинні вжити заходів, щоби задовольнити потреби вимушено переміщених осіб у прийомі та інтеграції, зокрема потреби в медичній допомозі, психосоціальній підтримці, безпечному житлі, грошовій і ваучерній допомозі, підтримці засобів до існування та освіті. Як зазначалося вище, для надання ефективної допомоги слід залучати місцеві ОГС, особливо жіночі правозахисні організації, шляхом інвестування в їхню здатність до масштабування наявних послуг.

Рекомендації: загальні

- **Уряди всіх сусідніх країн мають розробити довгострокові стратегії реагування на українську кризу з урахуванням ґендерної проблематики за участю жіночих правозахисних організацій, феміністичних груп, місцевих НУО, МНУО та ЄС. Розуміючи обмежену спроможність урядів різних країн реагувати належним чином, міжнародне співтовариство має допомогти заповнити прогалини у сфері життєво важливих послуг, у тому числі перелічених нижче.**

- **Систематизувати перекладацькі послуги в сусідніх країнах.** За свідченнями, відсутність перекладачів є перешкодою для отримання всіх категорій послуг. Перекладачів та перекладачок можна знайти в усіх сусідніх країнах, а також серед українського населення, таким чином надавши їм роботу, якої вони дуже потребують.

- **Сусіднім країнам варто розглянути можливість створення гуманітарних центрів, де певні служби та послуги можуть бути суміщені, що зменшить кількість перешкод для переселенок у доступі до цих послуг,** особливо у сфері безпеки, охорони здоров'я та психічної та психосоціальної підтримки (ПЗПСП).

- **Усунути юридичні обмеження, які позбавляють тих, хто в'їхав у сусідні країни до 24 лютого 2022 року (як україн_ок, так і громадян_ок третіх країн), права на отримання статусу тимчасового захисту.**

- **Підвищувати обізнаність журналіст_ок, організацій із питань документування прав людини та державних установ щодо принципів та підходів, орієнтованих на потерпілих, щоби запобігти ненавмисній шкоді.** Це має включати інформування про важливість вживання всіх можливих заходів для захисту потерпілих, які наважуються оприлюднити свою історію, а також правильної пріоритетності підтримки та догляду, що надаються потерпілим від сексуального насильства в зоні конфлікту (CRSV) та інших форм ГЗН. Усі суб'єкти повинні бути очолювані людьми, які мають досвід допомоги

жертвам ГЗН в умовах надзвичайних ситуацій, включно із сексуальним насильством у зоні конфлікту.

Рекомендації: медична допомога, послуги з питань репродуктивного здоров'я та протидії ГЗН

- ▶ **Забезпечити надання медичної допомоги та послуг із репродуктивного здоров'я на доступній, безкоштовній та комплексній основі.**
- ▶ **Сприяти залученню багатонаціональних медичних НУО та місцевих волонтерських служб із метою створення прямих шляхів отримання первинної медичної допомоги пацієнт_ками з числа ВПО.** В ідеалі пункти надання медичних послуг можна розмістити в пунктах прийому та в притулках для ВПО, а в невеликих притулках та житлових комплексах розгорнути мобільні клініки. Це також дозволить зменшити площі, використовувані для розгортання пунктів надання невідкладної допомоги, та знизити потреби в невідкладній допомозі.
- ▶ **Відстоювати та покращувати послуги з охорони репродуктивного здоров'я шляхом використання зарезервованих фондів,** з урахуванням основних і життєво важливих функцій для жінок і дівчат. Розвивати потенціал послуг із репродуктивного здоров'я, щоби перейти до надання послуг із допомоги у випадках ГЗН, орієнтованих на потерпілих, а також забезпечити жінок і дівчат засобами менструальної гігієни.
- ▶ **Запропонувати додаткову підготовку й навчання з клінічного лікування зґвалтованих (СМР) для постачальників медичних послуг, представниць і представників довідкових служб та волонтерок і волонтерів, які працюють із жертвами сексуального насильства.** Надати інформацію щодо різниці між збором доказів судово-медичної експертизи у випадку зґвалтування (тобто «біологічні докази статевого акту») та наданням медичної та психосоціальної допомоги в рамках клінічного лікування зґвалтованих.
- ▶ **Надати роботу вимушено переміщеним українським медичним працівницям та працівникам.** Розробити механізм підтвердження українських ліцензій та акредитацій медичного та психіатричного персоналу, освітян та інших фахівців і фахівчинь, яких не вистачає. Міністерствам охорони здоров'я слід запровадити механізм надання директивних дозволів для іноземних постачальників та медичних МНУО, щоби розширити рівний доступ до ліків. Міністерствам охорони здоров'я слід запровадити механізм надання директивних дозволів для іноземних постачальників та медичних МНУО, щоби розширити рівний доступ до ліків.

- ▶ **Забезпечити вільний доступ до тестування та вакцинації від інфекційних захворювань (зокрема COVID-19 і туберкульозу) у притулках і громадських місцях.**
 - ▶ **Організувати безкоштовне надання послуг стоматологічними клініками.**
 - ▶ **Вивчити моделі послуг з індивідуальної підтримки та мобільних послуг для охоплення тих, хто вимушено обмежені рамками свого місця проживання**
-

Рекомендації: психічне здоров'я та психосоціальна підтримка

- ▶ **Продовжувати надавати вичерпну інформацію щодо ризиків торгівлі людьми, доступу до основних послуг, процесів реєстрації, юридичних прав та іншу важливу інформацію шляхом розповсюдження листівок, за допомогою інформаційних плакатів і урядових веб-сайтів.**
 - ▶ **Проводити постійне інтерактивне навчання фахівчинь та фахівців із психічного здоров'я, а також волонтерок і волонтерів щодо розпізнавання факторів ризику торгівлі людьми, а також щодо механізмів безпечного втручання та звітування.**
 - ▶ **Створити безпечні простори для жінок, особливо тих, що проживають у приватних помешканнях, щоби вони могли збиратися разом задля створення здорових соціальних зв'язків та отримання підтримки, а також задля обміну вичерпною інформацією щодо ризиків та захисту.**
 - ▶ **Забезпечити технічні можливості для надання психологічної допомоги потерпілим від травм/кризи, у тому числі спеціалізоване швидке навчання з посттравматичного/кризового втручання.**
-

Рекомендації: продукти харчування, притулок, прийнятні умови проживання

- ▶ **Розробити терміновий план щодо подолання продовольчої небезпеки для ВПО в регіоні. Співпрацювати з жіночими організаціями над покращенням недосконалих механізмів подолання та зменшення ризиків насильства над жінками і дівчатами, обумовлених їхньою підвищеною вразливістю через неспроможність задовольнити свої базові потреби.**

- ▶ **Розробляти та підтримувати стратегії довгострокового проживання в усіх сусідніх країнах.** Урядові центри прийому переселенок та переселенців повинні надавати більш довгострокове житло та облаштовувати його відповідно до міжнародних стандартів щодо притулків.
- ▶ **Закликати всіх керівників та керівниць притулків, — незалежно від того, де вони приймають ВПО (у приватному будинку, на місцевому підприємстві, у готелі чи в іншому місці), — дотримуватися цих [рекомендацій](#),**³¹ щодо зони відповідальності за запобігання ГЗН, які відповідають міжнародним стандартам і враховують ризики ГЗН та ризики у сфері захисту для жінок і дівчат, а також інших маргіналізованих груп. У цих рекомендаціях ідеться про причини та шляхи інформування щодо динаміки влади, надання базової емоційної підтримки та залучення служб підтримки.
- ▶ **Гарантувати безпечність притулків шляхом проведення реєстрації мешканців та обмеження доступу відвідувачів.**
- ▶ **Забезпечити базове навчання волонтерок та волонтерів у притулках щодо зменшення ризиків ГЗН та ЗСЕА.**
- ▶ **Забезпечити належну відстань між ліжками (відповідно до стандартів SPHERE), кількість місць для миття рук і доступне тестування на COVID-19.**
- ▶ **Проводити регулярні інформаційні сесії для всіх мешканок щодо планів, програм притулку та місць, куди можна звертатися зі скаргами та за підтримкою.**
- ▶ **Забезпечити доступ до консультацій із питань працевлаштування та інформації про ринок праці.** Розробити програми для набуття ВПО нових професійних навичок, необхідних на ринку праці.

³¹ Michelis, Ilaria. *Supporting Women and Girls Fleeing Ukraine: Guidance and Tips for Private Accommodation Hosts* (Мікеліс, Іларія. «Підтримка жінок і дівчат, які вимушено залишають Україну: Рекомендації та поради для господарів приватних притулків»). Служба підтримки щодо зони відповідальності за запобігання ГЗН, 13 квітня 2022 року, https://www.sddirect.org.uk/media/2485/gbv-aor-helpdesk_guidance-and-tips-for-private-accommodation-hosts-20042022.pdf.

Рекомендації: грошова та ваучерна допомога

- ▶ **Переконатись, що уся грошова допомога узгоджувалася з цільовою робочою групою Cash For Protection в Україні та сусідніх країнах,**³² розподілялася справедливо, без дискримінації щодо будь-яких груп ВПО, за допомогою простих і зручних процедур.

³² Контактна інформація та аналіз ситуації доступні [за посиланням](#).

- ▶ **Поєднувати ГВД із наданням інших послуг (наприклад, у сфері охорони здоров'я або захисту).** Як показала практика, це є ефективнішим за окремі заходи.
- ▶ **Використовувати передовий досвід щодо зменшення ризиків ГЗН під час розробки програм із надання грошової допомоги.** Агенції повинні оцінити та знизити ризики надання грошової допомоги, використовуючи розроблений партнерством Cash Learning [Інструментарій перевірки якості програми](#).³³
- ▶ **Інформувати жінок про механізми отримання доступу до ГВД.** Декому може бути важко діставатися пунктів видачі допомоги без супроводу, зокрема літнім людям, людям з інвалідністю та тим, хто за ними доглядає.
- ▶ **Розробити механізм надання грошової та ваучерної допомоги, який задовольнить потреби всіх членів та членкинь домогосподарства, включаючи дітей і літніх людей.**

³³ «Інструментарій перевірки якості програми». Мережа CALP, <https://www.calpnetwork.org/resources/programme-quality-toolbox/>. Переглянуто 17 травня 2022 року.

Рекомендації: засоби до існування

- ▶ **Усунути будь-які юридичні перешкоди на шляху до отримання права на роботу для ВПО.**
- ▶ **Покращувати та посилювати засоби контролю за умовами роботи для ВПО відповідно до трудового законодавства країни перебування, щоби зменшити ризики сексуальної та трудової експлуатації.**
- ▶ **Продовжувати зусилля щодо релокації та створення нових українських підприємств у сусідніх країнах із метою створення робочих місць для ВПО і представниць та представників громад, які їх приймають.**

Рекомендації: доступ до інформації

- ▶ **Пересвідчитися, що інформаційні платформи для біженок і біженців містять детальну інформацію про те, як отримати доступ до послуг**, зокрема місцезнаходження, номери телефонів і відповідні платформи в соціальних мережах. Пересвідчитися, що постачальникам послуг добре відомо, яким чином ВПО можуть отримати доступ до перевірених послуг, щоби полегшити обмін інформацією з біженками і біженцями.
 - ▶ **Розробити локалізовані інформаційні платформи, які підтримуватимуть обмін інформацією з конкретними регіонами**, особливо там, де за допомогу біженкам і біженцям відповідають місцеві органи влади.
 - ▶ **На всіх платформах надати інформацію про механізми подання скарг і претензій, гарячі лінії та пункти допомоги на випадок виникнення надзвичайних ситуацій, включно із СЕА, для біженок і біженців.**
 - ▶ **Перевірити інформацію, розміщену в притулках або інших місцях, до яких мають доступ ВПО, і видалити неперевірену інформацію, яка може збільшити ризик торгівлі людьми та експлуатації.**
-

Рекомендації: освіта

- ▶ **Інтегрувати всіх вимушено переміщених дітей у систему освіти країни перебування, щоби забезпечити продовження ними навчання в акредитованих закладах.** Міністерства освіти мають співпрацювати з місцевими та міжнародними НУО, щоби задовольнити особливі потреби вимушено переміщених дітей, пов'язаних з мовним бар'єром, посттравматичною реабілітацією, залученням батьків/опікун_ок, а також підтримати цих дітей у надолуженні або підготовці до навчальної програми. Якщо дитина потребує онлайн-навчання або віддає їй перевагу, необхідно забезпечити доступ до відповідних технологій.
- ▶ **Координувати надання освітньої допомоги з відповідним освітнім кластером.**³⁴

³⁴ Контактна інформація та аналіз ситуації доступні за посиланням: <https://www.educationcluster.net/Ukraine>.

VI. Додатки

Посилання на доповіді по кожній країні

- ▶ **Україна:**
- ▶ **Молдова:**
- ▶ **Польща:**
- ▶ **Словаччина:**
- ▶ **Угорщина:**
- ▶ **Румунія:**

Ключові терміни

- ▶ **Управління справами** – менеджмент випадків ГЗН, який базується на принципах соціальної роботи, є структурованим методом надання допомоги потерпілим. Цей процес здійснює одна організація, як правило, із психосоціальної підтримки або соціального обслуговування, яка бере на себе відповідальність за те, щоб постраждали були поінформовані про всі доступні для них варіанти, щоб проблеми, з якими стикається жертва та її сім'я, були визначені й скоординовано розглянуті, і щоб надати жертві емоційну підтримку протягом усього процесу.
- ▶ **Сексуальне насильство, пов'язане зі збройним конфліктом** – сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, включає «зґвалтування, сексуальне рабство, примусову проституцію, примусову вагітність, примусову стерилізацію чи будь-яку іншу форму сексуального насильства . . . проти жінок, чоловіків, дівчат чи хлопців. Такі окремі чи повторювані інциденти відбуваються в конфліктних або постконфліктних ситуаціях або в інших ситуаціях, що викликають занепокоєння (наприклад, під час політичної боротьби). Вони також мають прямий або опосередкований зв'язок із самим конфліктом чи політичною боротьбою, тобто часовий, географічний та/або причинно-наслідковий зв'язок».³⁵ Сексуальне насильство вчиняється в контексті влади чоловіків над жінками й вчиняється переважно чоловіками над жінками і дівчатами. Однак у конфлікті хлопці й чоловіки також стають потерпілими. Сексуальне насильство може бути наслідком прямого наказу або потурання як спосіб тактики війни.
- ▶ **Гідна робота** – Міжнародна організація праці визначає це поняття як роботу, яка виражає сукупність прагнень людей у їхньому трудовому житті. Гідна робота є продуктивною і приносить справедливий дохід, забезпечує безпеку на робочому місці й соціальний захист сімей, кращі перспективи для розвитку особистості та соціальної інтеграції, свободу людей висловлювати свої побоювання, організовуватися й брати участь у прийнятті рішень, які впливають на їхнє життя, а також рівні можливості та ставлення для всіх жінок і чоловіків.³⁶
- ▶ **Дискримінація** – дії, вжиті, щоб виключити інших людей або ставитися до них по-іншому через їх расу, етнічну приналежність, гендер, сексуальну орієнтацію, дієздатність або інший фактор особистості.³⁷
- ▶ **Побутове насильство (ПН)** – насильство, яке відбувається в домогосподарстві або сім'ї (між інтимними партнерами або іншими членами сім'ї).

³⁵ Дії Організації Об'єднаних Націй проти сексуального насильства в умовах конфлікту. Аналітичне й концептуальне оформлення сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, стор. 3.

³⁶ <https://www.ilo.org/global/topics/decent-work/lang-en/index.htm>.

³⁷ Rychetnik L. & Todd A. (Ричетник Л. і Тодд А.), 2004 р. VicHealth mental health promotion evidence review: A literature review focusing on the VicHealth 1999-2002 Mental Health Promotion Framework (Огляд доказів щодо підтримки психічного здоров'я VicHealth: огляд літератури, присвячений Рамковій програмі підтримки психічного здоров'я VicHealth за 1999–2002 роки). Victoria, VicHealth.

- ▶ **Розширення можливостей** – процес, завдяки якому люди отримують більший контроль над рішеннями й діями, що впливають на їхнє здоров'я та добробут. Розширення можливостей може бути соціальним, культурним, психологічним або політичним процесом, за допомогою якого окремі особи й соціальні групи можуть висловлювати свої потреби, занепокоєння, розробляти стратегії участі в прийнятті рішень і здійснювати політичні, соціальні та культурні дії для задоволення цих потреб.³⁸

- ▶ **Вимушено переміщені особи (ВимПО)** – вимушеним переміщенням (міграцією) є недобровільне або примусове переміщення однієї або кількох осіб з їхнього дому або рідного регіону. УВКБ ООН визначає «вимушене переміщення» як переміщення «в результаті переслідування, конфлікту, загального насильства або порушення прав людини». Вимушено переміщену особу можна також називати «вимушеним мігрантом», «переміщеною особою» або, якщо вона переміщена в межах своєї країни, «внутрішньо переміщеною особою». Хоча деяких переміщених осіб можна вважати біженками та біженцями, останній термін стосується лише тих переміщених осіб, які отримують юридично визначений захист і визнаються біженцями країною їхнього проживання та/або міжнародними організаціями.

- ▶ **Гендерно зумовлене насильство (ГЗН)** – загальний термін для позначення будь-якої шкідливої дії, яка вчиняється проти волі особи й заснована на соціально приписаних відмінностях між чоловіками та жінками (тобто гендері). До ГЗН відносяться дії, які завдають фізичної, сексуальної чи психічної шкоди, чи страждання, погрози щодо вчинення таких дій, примус та інші дії, направлені на позбавлення волі. Гендерно зумовлене насильство також включає насильство над лесбійками, геями, бісексуалками та бісексуалами, транс-людьми, квір-людьми та інтерсекс-людьми (ЛГБТКІ+) на основі упереджень, що ці люди суперечать гендерним нормам.

- ▶ **Інтерсекційність** – це термін, який був введений у 1989 році Кімберлі Креншоу, правозахисницею і правознавицею із США, як спосіб пояснити специфічне пригнічення афроамериканських жінок.³⁹ Ця концепція стала ширше використовуватися як інструмент для дослідження того, як переживання структурної нерівності за ознакою раси, статі, сексуальної орієнтації, віку й статусу громадянства перетинаються та складають досвід пригнічення.

- ▶ **Насильство з боку інтимного партнера (НБІП)** – будь-який тип ГЗН, що відбувається між інтимними партнерами (які одружені, спільно проживають, «зустрічаються» або раніше були в будь-яких із цих відносин).

- ▶ **Психічне здоров'я** – стан благополуччя, за якого кожна людина реалізує свій власний потенціал, може впоратися зі звичайними життєвими стресами, може продуктивно й плідно працювати та вносити внесок у свою громаду.⁴⁰ Підтримка психічного здоров'я та

³⁸ ВООЗ. 1998 р. Health Promotion Glossary (Глосарій термінів щодо зміцнення здоров'я), стор. 6. Geneva: World Health Organization.

³⁹ Crenshaw, K (Креншоу, К.), 1992 р. Mapping the margins: Intersectionality, identity politics, and violence against women of color (Визначення меж: інтерсекційність, політика ідентичності та насильство проти кольорових жінок). Stanford Law Review, 43(6), 1241-1242.

⁴⁰ ВООЗ. (2001-а). «Психічне здоров'я: нове розуміння, нова надія». Geneva: WHO. http://www.who.int/whr/2001/en/whr01_en.pdf. Доступ отримано 7 жовтня 2010 р.

психосоціальна підтримка є важливими компонентами комплексного пакету допомоги й спрямовані на захист психосоціального добробуту, сприяння йому та/або запобігання психічних розладів серед осіб, які пережили сексуальне насильство, або лікування таких розладів.

- ▶ **Злочинець** – особа, яка безпосередньо вчиняє насильство або інше зловживання, заподіяне іншим проти їх волі, або сприяє їх учиненню.
- ▶ **Підтримка психічного здоров'я та психосоціальна підтримка (ПЗПСП)** – термін, що використовується, щоб підкреслити взаємодію між психологічними аспектами людей і навколишнім середовищем або соціальним оточенням. Термін «психосоціальний» використовується замість «психологічного», щоб визнати, що психічне благополуччя людини визначається не лише її/його психологічним складом, а й соціальними факторами. «Соціальний» і «психологічний» фактори також впливають один на одного. У гуманітарних умовах складний термін «підтримка психічного здоров'я та психосоціальна підтримка» (ПЗПСП) часто використовується для опису будь-якого типу підтримки, метою якого є захист або сприяння психосоціальному добробуту та/або запобігання чи лікування психічних розладів. Втручання з ПЗПСП в умовах надзвичайної гуманітарної ситуації класифікуються за багатошаровою системою додаткової підтримки, що може задовольнити потреби людей, які постраждали від кризи.⁴¹ Підтримка психічного здоров'я та психосоціальна підтримка є важливими компонентами комплексного пакету допомоги й спрямовані на захист психосоціального благополуччя, сприяння йому та/або запобігання психічних розладів серед осіб, які пережили сексуальне насильство, або лікування таких розладів.
- ▶ **Захист від сексуальної експлуатації та насильства (ЗСЕН)** – термін, який використовується спільноту ООН і НУО для позначення заходів, вжитих для захисту вразливих людей від сексуальної експлуатації та насильства з боку персоналу ООН/НУО та пов'язаного з ним персоналу.
- ▶ **Зґвалтування** – примусове проникнення (навіть незначне) пеніса чи іншої частини тіла в піхву, анальний отвір або рот з використанням фізичної сили чи інших форм примусу. До нього також відноситься проникнення будь-якого предмета в піхву або анальний отвір. Зґвалтування включає зґвалтування в шлюбі та анальне зґвалтування. Спроба виконати ці дії відома як спроба зґвалтування. Зґвалтування особи двома або більше злочинцями відоме як групове зґвалтування.
- ▶ **Аб'юз** – фізичне домагання сексуального характеру чи загроза його, як за допомогою фізичного примусу, так і за нерівних чи залежних обставин.

⁴¹ Міжвідомча постійна комісія, 2007 р. «Рекомендації МПК щодо психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайних ситуацій». Geneva: IASC. <http://mhpps.net/iasc-guidelines-on-mental-health-and-psychosocial-support-in-emergency-settings/>.

- ▶ **Сексуальний напад** – будь-яка форма сексуального контакту без добровільної згоди, яка не призводить до проникнення або не включає його. Наприклад, спроби зґвалтування, а також небажані поцілунки, пестування або дотик до геніталій і сідниць.
- ▶ **Сексуальна експлуатація** – будь-яке фактичне зловживання або спроба зловживання вразливим становищем, залежним становищем або довірою в сексуальних цілях, зокрема, серед іншого, отримання грошової, соціальної чи політичної вигоди від сексуальної експлуатації іншої особи.
- ▶ **Сексуальні домагання** – небажані сексуальні знаки уваги, прохання про сексуальні послуги й інші вербальні чи фізичні дії сексуального характеру.
- ▶ **Потерпілий або жертва** – особа, яка зазнає або зазнала в минулому сексуальної експлуатації чи насильства. У цьому документі здебільшого використовується термін «жертва» для позначення жертви дій можливого злочинця. Однак таке використання не має на меті заперечувати гідність і свободу волі цієї особи як особистості.
- ▶ **Сексуальне насильство** – будь-який сексуальний акт, спроба отримати сексуальний акт, небажані сексуальні коментарі чи знаки уваги, або дії з метою торгівлі сексуальністю особи з використанням примусу, погроз нанесення шкоди чи застосування фізичної сили будь-якою особою, незалежно від стосунків із жертвою, в будь-якому середовищі, зокрема вдома й на роботі. Це загальний термін, який приймає багато різних форм, зокрема зґвалтування, сексуальне рабство та/або торгівлю людьми, сексуальні домагання, сексуальну експлуатацію та/або зловживання, а також примусові аборти.
- ▶ **Торгівля людьми з метою сексуальної експлуатації** – вербування, транспортування, передача, укриття або одержання людей за допомогою погрози або застосування сили чи інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою чи уразливим становищем, або надання чи отримання грошей, чи переваг для досягнення згоди з особою, яка контролює іншу людину, з метою сексуальної експлуатації.
- ▶ **Трансгендерність** – це стан гендерної ідентичності людини, який не відповідає статі, присвоєній при народженні на основі фізичних або генетичних ознак. Трансгендерна ідентичність не передбачає будь-якої конкретної форми сексуальної орієнтації, і трансгендерні люди можуть ідентифікувати себе як гетеросексуалок та гетеросексуалів, гомосексуалів, бісексуалок та бісексуалів, пансексуалок та пансексуалів, полісексуалок та полісексуалів, асексуалок та асексуалів або людей будь-якої іншої сексуальної орієнтації.⁴²
- ▶ **Травма** – травматичний досвід, що зазвичай супроводжує серйозну загрозу чи шкоду життю, чи добробуту особи та/або серйозну загрозу чи шкоду життю, чи добробуту дитини, шлюбного партнера, родича чи близької подруги особи. Коли люди відчувають,

⁴² Layton, Lynne (Лейтон, Лінн), 1996 р. In Defense of Gender Ambiguity: Jessica Benjamin. Gender & Psychoanalysis (На захист гендерної двозначності: Джессіка Бенджамін. Гендер і психоаналіз). І. стор. 27–43. USI LGBT Campaign - Transgender Campaign.

що порушуються їхні основні психологічні потреби (безпека, довіра, незалежність, влада, близькість і повага), вони відчувають психологічну травму.⁴³

► **Організація з захисту прав жінок** – організація Voice визначає організації із захисту прав жінок як феміністичні групи, колективи, формальні організації, неформальні групи, а також зареєстровані й незареєстровані організації, які борються за гендерну рівність і цілеспрямовано працюють задля благополуччя жінок і гендерних меншин. Хоча не всі групи чи організації можуть захотіти ідентифікувати себе як феміністки з багатьох причин, ми визнаємо організації, які підтримують і втілюють феміністські цінності й принципи у своїй роботі та своїх прагненнях. Ці організації працюють із людьми з різними ознаками, що перетинаються (наприклад, ЛГБТК(ІА+), мігрантками та мігрантами, а також біженками та біженцями), і очолюються ними.

⁴³ Herman, J (Герман, Дж.). Trauma and Recovery: The Aftermath of Violence from Domestic Abuse to Political Terror («Травма й зцілення: наслідки насильства – від домашнього насильства до політичного терору»), Basic Books, New York, 1992, стор. 7.

AMPLIFYING WOMEN AND GIRLS IN CRISES
VOICE

HIAS
Welcome the stranger.
Protect the refugee.